

Warszawa, dnia 28 marca 2014 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

Raport z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2013 r.¹

I. Wstęp i informacje ogólne.

Niniejszy Raport został sporządzony przez Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych do spraw Postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej Pełnomocnik) na podstawie § 2 ust. 1 pkt. 4) *Zarządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r.*, zmienionego *Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2008 r.* oraz *Zarządzeniem nr 20 Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 marca 2013 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka* (dalej Zespół) w oparciu o materiały przedłożone przez poszczególne resorty odpowiedzialne za wykonanie konkretnych orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej Trybunał).

W Raporcie przedstawiono informacje na temat dokumentów przekazanych do Rady Europy w ciągu 2013 r. w związku z wykonywaniem orzeczeń Trybunału: tzw. **planów działań**, zawierających strategię realizacji wyroków Trybunału oraz tzw. **raportów z podjętych działań**, podsumowujących działania podjęte w celu wykonania wyroków, które zostały przygotowane przez Pełnomocnika we współpracy z odpowiednimi resortami. Raport zawiera zwięzłe streszczenia tych dokumentów, a pełne ich teksty są do niego dołączone w formie załączników (Załącznik B), które stanowią jego integralną część.

Plany działań oraz raporty z działań podjętych w celu realizacji wyroków Trybunału są sporządzane i przedstawiane Komitetowi Ministrów Rady Europy (dalej Komitet Ministrów) w jednym z języków urzędowych tej organizacji, zwykle angielskim. Jednakże wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa obywatelskiego, Pełnomocnik od 2013 r. zapewnia także polską wersję językową tych dokumentów. Zaznaczyć należy, iż spośród załączników do niniejszego Raportu część była pierwotnie przygotowana w języku angielskim i została przetłumaczona na język polski. Obecnie przyjętą praktyką jest sporządzanie dokumentów pierwotnie w języku polskim.

Struktura planów i raportów odzwierciedla ideę wykonywania wyroków Trybunału realizowaną wedle procedury obowiązującej przed Komitetem Ministrów, której częścią jest

¹ Dane zawarte w raporcie dotyczą stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

niejednokrotnie przedkładanie informacji statystycznych. Wykonanie wyroku Trybunału przez państwo polega na realizacji środków:

- **indywidualnych** - tj. zazwyczaj na wypłaceniu skarżącemu stosownej kwoty pieniężnej zasądzonej orzeczeniem - tę część wyroku wykonuje Ministerstwo Spraw Zagranicznych (dalej MSZ) zawsze szybko i terminowo oraz na usunięciu stanu naruszenia wobec skarżącego lub skarżących;

- **środków generalnych** - trwale usuwających przyczyny naruszenia *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności* (dalej Konwencja), zwykle poprzez zmianę prawa lub praktyki w określonej dziedzinie. Za ich realizację odpowiadają poszczególne resorty lub inne podmioty. Ze swej natury proces wdrażania tych środków jest długotrwały.

Po uprawomocnieniu się każdego wyroku Trybunału podejmowane są działania w celu jego wykonania. Komitetowi Ministrów prezentowane są one w formie planów działań zmierzających do wyeliminowania stanu naruszenia. Jednakże, jak zostało powyżej wskazane, realizowanie wyroków Trybunału w zakresie środków generalnych wymaga dłuższego czasu niż wypłata zasądzonej kwoty. Czasu wymaga również dokonanie przez Komitet Ministrów oceny podjętych przez państwo środków. Niejednokrotnie proces oceny trwa kilka lat, dopóki jednak nie zostanie on formalnie zakończony rezolucją Komitetu Ministrów, dopóty orzeczenie figuruje na liście, jako będące w fazie wykonywania, mimo iż dane państwo podjęło szereg środków w celu jego realizacji. Podjęcie decyzji o uznaniu danej sprawy za wykonaną przez Komitet Ministrów ma ułatwiać przedstawiany przez państwo raport z podjętych działań, zawierający szczegółowe omówienie środków przedsięwziętych dla eliminacji przyczyn naruszeń, a także szczegółowe dane i statystyki obrazujące aktualny stan w zakresie problemu zidentyfikowanego przez Trybunał.

Informacje dotyczące koordynacyjnej roli Pełnomocnika w procesie realizacji wyroków, współpracy między podmiotami bezpośrednio zaangażowanymi w ten proces i procedura wykonywania wyroków zostały szczegółowo zaprezentowane w *Raporcie z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2012 r.*; informacje te pozostają aktualne.

Niniejszy Raport zawiera także informacje na temat:

- działalności międzyresortowego Zespołu oraz jego grup roboczych w 2013 r.,
- inicjatywy Pełnomocnika na rzecz zapewnienia kontroli projektów aktów prawnych pod kątem ich zgodności z Konwencją,
- szeregu działań na rzecz usprawnienia wykonywania wyroków Trybunału, w tym kolejnej nowelizacji wspomnianego *Zarządzenia o utworzeniu Zespołu*,
- prowadzonej analizy dotyczącej możliwości wprowadzenia do polskiego systemu roszczenia regresowego, jako elementu wykonywania wyroków Trybunału,
- działań na rzecz wprowadzenia ochrony przed egzekucją z kwot zadośćuczynienia przyznawanego skarżącym przez Trybunał,
- szkoleń dla administracji rządowej i samorządowej,
- organizacji Seminariów Warszawskich,
- organizacji konkursu dla sędziów,
- organizacji wizyt studyjnych i delegacji (secondmentów) dla polskich sędziów do Trybunału,
- a także najważniejsze informacje statystyczne.

II. Informacje na temat planów działań i raportów z działań podjętych w celu realizacji wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przygotowanych i wysłanych do Rady Europy w 2013 r.

W 2013 r. Pełnomocnik wraz z właściwymi resortami i innymi podmiotami właściwymi w sprawie realizacji poszczególnych wyroków Trybunału przygotował łącznie **54 plany działań (zawierające zamierzenia w celu realizacji wyroków) i raporty z działań podjętych w celu wykonania wyroków Trybunału**. Jest to najwyższa w historii liczba planów i raportów przedstawionych przez Polskę w ciągu jednego roku.

Przygotowanie planu działań lub raportu z działań, nie polega jedynie na zredagowaniu dokumentu, jest to zwykle proces długotrwały i czasochłonny, w zależności od stopnia skomplikowania sprawy, wymagający niejednokrotnie wielu konsultacji międzyresortowych, a nawet konsultacji z innymi państwami, podlegającymi jurysdykcji Trybunału, którym podobne problemy udało się już rozwiązać. Efektem takich uzgodnień i konsultacji jest przedstawienie propozycji działań legislacyjnych lub praktycznych.

Wszystkie 54 plany i raporty, z których niektóre miały charakter planów zaktualizowanych, czy też zmienionych ze względu na zmianę koncepcji wykonania wyroku będącą często wynikiem uwag Sekcji Wykonywania Wyroków Rady Europy (dalej Sekcja), bądź wedle nazewnictwa Rady Europy, planów skonsolidowanych, zostały przesłane w 2013 r. do Sekcji. Sekcja zajmuje się merytoryczną obsługą Komitetu Ministrów – ciała nadzorującego realizację wyroków Trybunału przez państwa.

Część z tych planów działań i raportów z działań została już opublikowana na stronie internetowej Rady Europy, niektóre nadal są przedmiotem wewnętrznej analizy Sekcji, niektóre zaś są obecnie uzupełniane przez Rząd w rezultacie uwag Sekcji. Część z raportów z działań została przyjęta przez Komitet Ministrów, który na ich podstawie wydał szereg rezolucji końcowych zamykających wykonywanie niektórych spraw.

Poniżej przedstawiono skrótowe informacje o wszystkich 54 dokumentach przesłanych do Rady Europy, a pełne dokumenty w polskiej wersji językowej są załączone do niniejszego Raportu (Załącznik B).

1. Zaktualizowany plan działań w sprawie wykonania wyroków dotyczących przewlekłości postępowań sądowych – grupy wyroków: *Kudła i Podbielski przeciwko Polsce* (łącznie 307 wyroków).

Zaktualizowany plan działań dotyczących wykonania wyroków w sprawie przewlekłości postępowań sądowych został przygotowany we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości (dalej MS) i przesłany przez Pełnomocnika do Sekcji w dniu 4 lipca 2013 r. W planie tym zawarto informację na temat licznych działań podjętych przez Rząd w celu skrócenia czasu trwania postępowań cywilnych i karnych, a mianowicie działań o charakterze inwestycyjnym i strukturalnym. Opisano zwiększenie nakładów na sądownictwo, w tym na poprawę infrastruktury. Przedstawiono również dane dotyczące, między innymi, przyrostu powierzchni sądów oraz zwiększenia zatrudnienia w wymiarze sprawiedliwości. Plan zawiera również zaktualizowane informacje dotyczące działań legislacyjnych podjętych od czasu przedstawienia poprzedniego planu, tj. po dniu 22.11.2011 r. w celu przyspieszenia i usprawnienia postępowań sądowych. Działania te dotyczą zarówno postępowania cywilnego jak i postępowania karnego.

Plan przedstawia też dane statystyczne dotyczące: załatwialności spraw oraz działalności e-sądu. Wskazuje dane dotyczące stosowania skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie za lata 2011-2012. Opisuje również działania nadzorcze Ministra Sprawiedliwości.

Plan przedstawia także działania zmierzające do ujednoczenia orzecznictwa sądów powszechnych oraz jego jak najpełniejszego dostosowania do wypracowanych przez Trybunał standardów w zakresie skargi na przewlekłość postępowania sądowego i przygotowawczego poprzez zainicjowanie skierowania do Sądu Najwyższego wniosku o rozstrzygnięcie przez skład siedmiu sędziów zagadnienia prawnego wywołującego rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych co do wykładni art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora oraz postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, dalej: ustawa o skardze (Dz. U. z 2004 roku, Nr 179, poz. 1843 z późn. zm).

Plan wskazuje też na podjęte działania mające na celu upowszechnienie orzecznictwa Trybunału i działania o charakterze szkoleniowym.

Warto dodać, iż powyższy plan działań był przedmiotem analizy Komitetu Ministrów we wrześniu 2013 r. podczas posiedzenia Komitetu Zastępców Ministrów do spraw praw człowieka (tzw. DH). W wyniku tej analizy Komitet Ministrów w dniu 26 września 2013 r. wydał decyzję, w której zauważył z zainteresowaniem wachlarz środków legislacyjnych i organizacyjnych podjętych przez polskie władze w celu zwalczania nadmiernej długości postępowań cywilnych i karnych. Odnotował także fakt, iż w 2012 r. zarejestrowano spadek zaległości w rozpatrywaniu spraw toczących się przed polskimi sądami. Komitet Ministrów zachęcił władze do kontynuowania ich wysiłków i do rozwinięcia jasnej strategii mającej na celu utrzymanie tego pozytywnego trendu. Komitet Ministrów wyraził jednak zaniepokojenie istniejącymi nadal problemami ze stosowaniem skargi na przewlekłość postępowania. Zwrócił się też do władz polskich o podjęcie głębokiej refleksji, jakie jeszcze środki są konieczne dla realizacji wyroków w tych grupach spraw oraz o przedstawienie kolejnego planu działań wraz z przewidywanymi datami jego implementacji. Wspomniana decyzja Komitetu Ministrów jest dostępna na stronie internetowej Rady Europy (www.coe.int), w zakładce: human rights/execution of judgments/activities/CM: HR meetings:

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/OJ/DH\(2013\)1179/11&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/OJ/DH(2013)1179/11&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679)

2. Zaktualizowany plan działań w sprawie wykonania wyroków dotyczących przewlekłości postępowań administracyjnych i sądowno-administracyjnych – grupa wyroków *Fuchs przeciwko Polsce* (84 wyroki).

Zaktualizowany plan działań dotyczący wykonania przez Polskę wyroków, w których Trybunał stwierdził naruszenie Konwencji z powodu nadmiernej długości postępowań administracyjnych lub sądowno-administracyjnych, został przesłany do Komitetu Ministrów w dniu 27 grudnia 2013 r., w odpowiedzi na decyzję Komitetu Ministrów z dnia 26 września 2013 r., w której Komitet wyraził zaniepokojenie brakiem nowych informacji na temat

podejmowanych i planowanych działań mających na celu ostateczne wykonanie wyroków z tej grupy.

Wspomniana decyzja Komitetu Ministrów jest dostępna na stronie internetowej Rady Europy (www.coe.int), w zakładce: [human rights/execution of judgments/activities/CM: HR meetings](http://www.coe.int/t/e/human_rights/execution_of_judgments/activities/CM%20HR_meetings.aspx):

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/OJ/DH\(2013\)1179/12&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/OJ/DH(2013)1179/12&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679)

Ze względu na szeroki zakres przedmiotowy postępowań administracyjnych Pełnomocnik, po uzgodnieniach z Sekcją, dokonał analizy spraw znajdujących się w powyższej grupie i wyselekcjonował rodzaje spraw, w których Trybunał najczęściej stwierdzał naruszenie Konwencji. Pełnomocnik dokonał też analizy spraw z punktu widzenia zakresu terytorialnego i wyodrębnił te organy administracji terenowej, które najczęściej generowały naruszenie Konwencji. Ta selekcja stanowiła podstawę do przygotowania informacji na temat działań już realizowanych oraz planowanych dla wykonania wyroków Trybunału. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji (dalej MAiC) przedstawiło zaktualizowane informacje dotyczące postępowań administracyjnych, natomiast Naczelny Sąd Administracyjny (dalej NSA) - w sprawie postępowań przed sądami administracyjnymi.

Zaktualizowany plan działań zawiera informacje na temat: prawnego obowiązku organów administracji w zakresie terminowego działania, dane statystyczne dotyczące funkcjonowania skargi na bezczynność organu oraz informacje na temat *ustawy o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa*.

W odniesieniu do problemu przewlekłości przed sądami administracyjnymi, plan zawiera informacje nt. funkcjonowania skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w latach 2005 - 2013. Plan przedstawia również działania nadzorcze nad wojewódzkimi sądami administracyjnymi, w tym nadzór prezesów wojewódzkich sądów administracyjnych. Plan zawiera również dane na temat zatrudnienia w sądownictwie administracyjnym, kwestii budżetowych, wybranych działań inwestycyjnych przeprowadzonych w latach 2006 - 2011, a także dane dotyczące załatwalności spraw w latach 2004 – I poł. 2013. W planie znajdują się też informacje na temat terminowości załatwiania spraw w 2012 r., na temat wpływu i załatwiania skarg kasacyjnych w latach 2004 r. – I poł. 2013 oraz na temat współczynnika sprawności postępowania.

Ze względu na fakt, iż znaczna część wyroków z grupy *Fuchs* dotyczy postępowania budowlanego, w planie działań znalazły się dane statystyczne, zgromadzone przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego, obrazujące liczbę skarg na działania organów administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego.

Ponadto plan zawiera przygotowaną przez Ministerstwo Skarbu Państwa (dalej MSP) zbiorczą informację za lata 2010 - 2013 dotyczącą skarg związanych z postępowaniami prowadzonymi na podstawie przepisów *ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej*.

W planie znalazła się też informacja na temat możliwości skorzystania z art. 417 § 1 *Kodeksu cywilnego* (dalej k.c.), który stanowi podstawę do występowania o przyznanie odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy

wykonywaniu władzy publicznej, niezależnie od winy sprawcy, oraz z art. 417¹ § 3 k.c. stanowiącego podstawę do dochodzenia roszczeń z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez niewydanie decyzji, gdy obowiązek jej wydania przewiduje przepis prawa.

Plan ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

3. Raport z działań podjętych w celu wykonania wyroków dotyczących przewlekłości tymczasowego aresztowania – grupa wyroków *Trzaska przeciwko Polsce* (180 wyroków).

W dniu 13 grudnia 2013 r. Pełnomocnik przesłał do Sekcji raport z wykonania wyroków stwierdzających naruszenie Konwencji z powodu przewlekłego tymczasowego aresztowania. W raporcie tym, przygotowanym we współpracy z MS, zawarto informacje na temat działań nadzorczych Ministra Sprawiedliwości nad działalnością administracyjną sądów powszechnych, dane statystyczne ukazujące liczbę wniosków prokuratorów o zastosowanie tymczasowego aresztowania, dane dotyczące liczby osób tymczasowo aresztowanych w postępowaniu przygotowawczym i sądowym oraz dane dotyczące długości tymczasowych aresztowań.

W raporcie przedstawiono również informacje na temat zastosowania innych, nieizolacyjnych, środków zapobiegawczych. Raport przedstawia też najnowsze działania legislacyjne zmierzające do wyeliminowania zjawiska przewlekłości tymczasowego aresztowania.

Głównym działaniem legislacyjnym było przygotowanie i uchwalenie rządowego projektu *ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw*. Raport zawiera również informacje na temat wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2012 r. w sprawie o sygn. akt SK 3/12 i jego skutków. Raport prezentuje również podjęte działania mające na celu upowszechnienie orzecznictwa Trybunału oraz działania o charakterze szkoleniowym.

Raport ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

4. Zaktualizowany raport z działań podjętych w celu wykonania wyroku w sprawie *Tysiąg przeciwko Polsce*.

W dniu 26 listopada 2013 r. Pełnomocnik przekazał do Sekcji zaktualizowany raport z działań podjętych w celu wykonania wyroku w sprawie *Tysiąg p. Polsce*, który dotyczył nieskuteczności władz w wypełnieniu zobowiązania do poszanowania życia prywatnego skarżącej, poprzez brak zapewnienia ram prawnych gwarantujących wykonanie zabiegu aborcji w celach terapeutycznych w 2000 r. (naruszenie art. 8 Konwencji).

W raporcie tym zawarto dodatkowe informacje dotyczące praktyki stosowania instytucji sprzeciwu od opinii/orzeczenia lekarza oraz na temat działalności Rzecznika Praw Pacjenta (dalej RPP) i spotkania RPP z przedstawicielką Federacji na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny.

Raport przedstawia także podjęte przez Rząd działania polegające na upowszechnieniu orzecznictwa Trybunału dotyczącego praw reprodukcyjnych oraz działania informacyjne i szkoleniowe w tym zakresie.

Raport ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

5. Zaktualizowany raport z działań podjętych w celu wykonania wyroku w sprawie *R.R. przeciwko Polsce*.

Podobnie, jak w przypadku raportu w sprawie wyroku *Tysiąc p. Polsce*, Pełnomocnik w dniu 26 listopada 2013 r. przekazał do Sekcji zaktualizowany raport z działań podjętych w celu wykonania wyroku *R.R. p. Polsce*. Wyrok ten dotyczył naruszenia art. 3 Konwencji z powodu braku dostępu w odpowiednim terminie do badań prenatalnych, co spowodowało wykluczenie możliwości dokonania legalnej aborcji, a także naruszenia art. 8 Konwencji z powodu braku skutecznego mechanizmu, który umożliwiłby skarżącej uzyskanie dostępu do świadczeń diagnostycznych oraz podjęcie w świetle ich wyników świadomej decyzji, czy poddać się legalnej aborcji.

W raporcie zawarto dodatkowe informacje dotyczące praktyki stosowania instytucji sprzeciwu od opinii/orzeczenia lekarza oraz na temat działalności RPP i spotkania RPP z przedstawicielką Federacji na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny. Znalazły się w nim też informacje na temat stale rosnącej liczby kobiet objętych opieką w ramach programu badań prenatalnych, poparte danymi statystycznymi za lata 2009 - 2012.

Raport przedstawia także podjęte przez Rząd działania polegające na upowszechnieniu orzecznictwa Trybunału dotyczącego praw reprodukcyjnych oraz działania informacyjne i szkoleniowe w tym zakresie.

Raport ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

6. Raport z działań podjętych w celu wykonania wyroku w sprawie *P. i S. przeciwko Polsce*.

W dniu 29 listopada 2013 r. Pełnomocnik przekazał do Sekcji raport z działań podjętych w celu wykonania wyroku w sprawie *P. i S. przeciwko Polsce*, opracowany we współpracy z Ministerstwem Zdrowia (dalej MZ), RPP i MS. W przedmiotowym wyroku Trybunał stwierdził naruszenie art. 3 Konwencji (z uwagi na kumulatywny wpływ okoliczności sprawy na sytuację pierwszej, małoletniej skarżącej, Trybunał wskazał, że P. została potraktowana przez organy państwa w sposób, który spowodował, że wywołane cierpienie przekroczyło minimalny próg dolegliwości w rozumieniu art. 3 Konwencji), art. 5 § 1 (z powodu umieszczenia dziewczynki w pogotowiu opiekuńczym) oraz art. 8 Konwencji (Trybunał uznał, że władze krajowe nie wypełniły pozytywnego obowiązku zapewnienia skarżącym efektywnego poszanowania ich życia prywatnego).

Raport informuje o środkach indywidualnych, jakie zostały podjęte, by zadośćuczynić szkodzie moralnej wyrządzonej skarżącym. W raporcie znajdują się również obszernie informacje dotyczące przepisów krajowych, które powinny być zostać w prawidłowy sposób zastosowane w sytuacji, w jakiej znalazły się skarżące, jak również informacje na temat przepisów wprowadzonych w późniejszym czasie m. in. w celu wykonania wcześniejszych wyroków Trybunału dotyczących praw reprodukcyjnych. W tym kontekście raport informuje również o planowanej nowelizacji *ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta* (Dz. U. z 2012 r. Nr 159, z późn. zm.) w kierunku oczekiwanym przez społeczeństwo obywatelskie, tj. zapewniającym większe poszanowanie praw pacjenta. Informacje przedstawione w raporcie obejmują również dane na temat przepisów przewidujących odpowiedzialność lekarzy i świadczeniodawców za nieprzestrzeżenie prawa.

Raport przedstawia także podjęte przez Rząd działania polegające na upowszechnieniu orzecznictwa Trybunału dotyczącego praw reprodukcyjnych oraz działania informacyjne i szkoleniowe w tym zakresie.

Raport ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

7. Skonsolidowany raport z działań podjętych w celu wykonania wyroków dotyczących nieodpowiednich warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych - tzw. grupa *Orchowski i Sikorski przeciwko Polsce*.

Sprawy, w których Trybunał wydał wyroki zakwalifikowane do powyższej grupy, dotyczą nieludzkiego i poniżającego traktowania skarżących z uwagi na osadzenie w nieodpowiednich warunkach, w szczególności przeludnienie (naruszenie art. 3 Konwencji). Skarżący, odpowiednio od 2003 r. i 2001 r., przebywali w różnych jednostkach penitencjarnych, gdzie wymóg ustawowej minimalnej powierzchni 3 m² na osadzonego nie był przestrzegany. Poza brakiem powierzchni warunki były pogarszane przez czynniki takie, jak brak możliwości ćwiczeń fizycznych, w szczególności ćwiczeń na świeżym powietrzu, brak prywatności, niehigieniczne warunki i częste transfery pomiędzy placówkami penitencjarnymi.

Pełnomocnik już na etapie postępowania przed Trybunałem w 2007 r., przed wydaniem powyższych - pierwszych wyroków, zauważył, iż skargi dotyczące warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych mają charakter powtarzalny i zainspirował podjęcie pilnych działań mających na celu polepszenie tych warunków, tak by odpowiadały one istniejącym w tym zakresie standardom. Dzięki sprawnemu działaniu Rządu już w 2010 r. udało się opanować sytuację w zakresie właściwego poziomu zaludnienia w jednostkach penitencjarnych. Od tego czasu jego poziom stale spada. Wg stanu na grudzień 2013 r. poziom zaludnienia wynosił 93,4 %.

W styczniu 2013 r. Pełnomocnik przekazał do Komitetu Ministrów informacje na temat aktualnej sytuacji skarżących zakwalifikowanych do tej grupy. Podczas posiedzenia do spraw Praw Człowieka (DH), które odbyło się w marcu 2013 r., Komitet Ministrów w swojej decyzji z dnia 7 marca 2013 r. odnotował z satysfakcją wachlarz środków przyjętych przez polskie władze dla rozwiązania problemu przeludnienia. Jednocześnie zwrócił się o przedstawienie przez Polskę informacji o działaniach podjętych w celu zaradzenia pozostałym kwestiom mającym wpływ na nieodpowiednie warunki bytowe osadzonych.

Wspomniana decyzja Komitetu Ministrów jest dostępna na stronie internetowej Rady Europy (www.coe.int), w zakładce: human rights/execution of judgments/activities/CM: HR meetings:

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/Dec\(2013\)1164/17&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/Dec(2013)1164/17&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679)

W odpowiedzi na tę decyzję Pełnomocnik w dniu 17 lipca 2013 r. przedstawił przygotowany wspólnie z MS i Centralnym Zarządem Służby Więziennej (dalej CZSW) skonsolidowany raport z działań podjętych w celu wykonania wyroków z tej grupy. W raporcie tym zostały przedstawione podjęte środki legislacyjne mające na celu precyzyjne uregulowanie kwestii minimalnej powierzchni przypadającej na jednego osadzonego oraz przypadków, kiedy może on być czasowo umieszczony na powierzchni mniejszej, a także dane statystyczne o liczbie decyzji podjętych w tych kwestiach oraz o liczbie skarg na te decyzje i sposobie ich rozpatrzenia. W raporcie zawarto też informacje na temat zajęć o charakterze kulturalnym, oświatowym, edukacyjnym i sportowym, w jakich mogą uczestniczyć osadzeni. Raport opisuje również

działania podejmowane przez Służbę Więzienną (dalej SW) w celu pozyskania nowych miejsc w jednostkach penitencjarnych. W raporcie znajdują się też informacje na temat stosowania kar nieizolacyjnych i warunkowego przedterminowego zwolnienia. Raport zawiera też analizę wpływu działań podejmowanych w celu realizacji wyroków dotyczących przewlekłości tymczasowego aresztowania (tj. zwłaszcza zmniejszenie liczby aresztów i skrócenie czasu ich trwania) na obniżenie poziomu zaludnienia jednostek penitencjarnych. Raport zawiera też informacje o bieżącym monitorowaniu stanu zaludnienia jednostek penitencjarnych przez MS oraz o działaniach organizacyjnych SW. Ponadto raport informuje o możliwości wniesienia przez osadzonego, przebywającego w warunkach niespełniających określonych w przepisach prawa wymogów, powództwa cywilnego przeciwko Skarbowi Państwa oraz o prawie domagania się w tym względzie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych. W raporcie znajdują się też informacje o działaniach mających na celu rozpowszechnianie orzecznictwa Trybunału. Wreszcie, raport prezentuje dane statystyczne ukazujące pozytywne efekty wdrażania przedstawionych wyżej środków, jak również zawiera zobowiązanie do podnoszenia standardów w przyszłości.

Raport ten jest aktualnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

8. Plan działań w celu wykonania wyroków dotyczących skarżących zakwalifikowanych do kategorii osadzonych niebezpiecznych – grupa *Horych i Piechowicz przeciwko Polsce*.

Wyroki z powyższej grupy dotyczą zbliżonego stanu faktycznego. Skarżący zostali zakwalifikowani (na podstawie art. 88 par. 3 *Kodeksu Karnego wykonawczego*) jako wymagający osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego, w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo aresztu lub zakładu, tj. do kategorii tzw. „niebezpiecznych”. Reżim ten utrzymywany był wobec nich przez długi czas. Skarżyli się na związane z tym utrudnienia, a w szczególności na uciążliwości wynikające z konieczności poddawania się wielokrotnym kontrolom osobistym, ograniczenia związane z noszeniem „kajdan zespolonych” na rękach i nogach przy pobycie poza celą, ograniczenie kontaktu ze światem zewnętrznym, przedłużające się i nadmierne odseparowanie od rodziny oraz ogólnie warunki osadzenia. Zarzucali w związku z tym naruszenie art. 3 Konwencji, a skarżący Horych i Piechowicz – także art. 8 Konwencji w związku z poważnym ograniczeniem kontaktów z rodziną i cenzurą korespondencji.

Plan działań w sprawie wykonania tych wyroków został wystany do Sekcji w dniu 18 lipca 2013 r. W planie zostały przedstawione podejmowane środki o charakterze informacyjnym i szkoleniowych mające na celu zmianę praktyki organów SW. Plan informuje również, że środki podjęte w celu wyeliminowania cenzury korespondencji osadzonych zostały szczegółowo omówione w raporcie z działań podjętych dla wykonania wyroków z tzw. grupy *Klamecki nr 2* dotyczących tego właśnie naruszenia Konwencji. Ponadto plan zawiera szczegółowe informacje na temat organizacji widzeń z osadzonymi niebezpiecznymi. Wreszcie plan informuje o obowiązujących przepisach i rozważanych przez resort sprawiedliwości zmianach legislacyjnych. Plan zamykają dane statystyczne na temat programów oddziaływań penitencjarnych oraz na temat liczby osadzonych zakwalifikowanych do kategorii tzw. „niebezpiecznych”.

Plan ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

9. Uzupelniony plan dzialan w celu wykonania wyroku w sprawie *Adamkiewicz przeciwko Polsce*.

Sprawa *Adamkiewicz p. Polsce* dotyczyła naruszenia artykułu 6 § 3 c) w powiązaniu z artykułem 6 § 1 Konwencji z powodu nieuzyskania przez nieletniego skarżącego odpowiedniej pomocy adwokackiej w trakcie postępowania wyjaśniającego. Wyjaśnienia skarżącego, mimo że uzyskane przez policję w niewłaściwy sposób, zostały uznane przez sąd za dowód w sprawie. Trybunał stwierdził też naruszenie art. 6 § 1 Konwencji (prawo do bezstronnego sądu) z uwagi na fakt, iż sędzia, który prowadził postępowanie wyjaśniające w tej sprawie, zasiadał również w sądzie rodzinnym rozpatrującym tę sprawę.

Plan działań w powyższej sprawie został przedstawiony Sekcji w dniu 23 maja 2013 r., a następnie po uzupełnieniu w dniu 20 września 2013 r. Informuje on przede wszystkim o podjętych działaniach legislacyjnych mających na celu ujednoczenie postępowania w sprawach nieletnich, a także wyraźne wprowadzenie do przepisów prawa nieletniego do obrony oraz do odmowy składania wyjaśnień. Plan przedstawia również, jakie działania zostały podjęte w celu upowszechniania praktyki zgodnej ze standardami Konwencji i orzecznictwem Trybunału. Plan opisuje też działania o charakterze informacyjnym i szkoleniowym.

Plan ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

10. Raport z dzialan w celu wykonania wyroku w sprawie *Bar-Bau przeciwko Polsce*.

Sprawa *Bar-Bau p. Polsce*, w której Trybunał stwierdził naruszenie art. 6 § 1 Konwencji, dotyczyła odmowy przyjęcia przez Sąd Najwyższy w 2007 r. kasacji w postępowaniu cywilnym z powództwa spółki z o.o. przeciwko Skarbowi Państwa w kwestii szkód wyrządzonych przez postępowanie karne wytoczone przeciwko prezesowi tej spółki. Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego na posiedzeniu niejawnym nie przyjął skargi do rozpoznania, uznając, że żadna z przesłanek dopuszczalności nie została spełniona. Jednakże przeanalizował w pełni tylko jedną z przesłanek dopuszczalności – rzekomy problem istnienia ważnej kwestii prawnej, nie rozważył natomiast drugiej przesłanki, która była bardzo istotna dla skarżącej spółki w kontekście szczególnych okoliczności tej sprawy, a mianowicie kwestii interpretacji prawa. Sąd Najwyższy ograniczył się do uznania, że nie ma potrzeby interpretacji przepisów regulujących odpowiedzialność państwa (art. 417 i 418 znowelizowanego *Kodeksu cywilnego*).

Trybunał zauważył, że taki wybór Sądu Najwyższego spowodował, iż spółka znalazła się w sytuacji niepewności prawnej, ponieważ okoliczności faktyczne sprawy zaistniały w okresie przejściowym w trakcie zmiany prawa. Z tych względów Trybunał, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, uznał, że braki w uzasadnieniu postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej nie były proporcjonalne do celu, jakim jest zapewnienie pewności prawa i właściwej administracji wymiaru sprawiedliwości.

Raport z działań podjętych w celu wykonania tego wyroku został przedstawiony Sekcji w dniu 15 listopada 2013 r. Zawierał on informacje o rozpowszechnieniu tego orzeczenia wśród sędziów Sądu Najwyższego oraz o działaniach informacyjnych i szkoleniowych.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

11. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Białas przeciwko Polsce*.

W wyroku ws. *Białas p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 6 § 1 Konwencji z powodu oddalenia przez NSA żądania skarżącego, będącego funkcjonariuszem SW, dotyczącego przyznania mu świadczenia wynikającego ze stosunku służbowego, z jednoczesnym wskazaniem, że tego typu roszczenia winien dochodzić on przed sądem cywilnym. Trybunał odnotował, iż skarżący wykorzystał sądowo-administracyjną drogę dochodzenia swoich roszczeń. Działania skarżącego wpisywały się w ówczesną linię orzecznictwa Sądu Najwyższego, z której wynikało, że sprawy sporne ze stosunku służbowego, takie jak sprawa skarżącego, wchodziły w zakres spraw administracyjnych, do rozstrzygania których sądy powszechne nie były właściwe.

W raporcie z działań podjętych w celu wykonania tego wyroku, przedstawionym w dniu 18 listopada 2013 r., zawarto informacje o działaniach upowszechniających wyrok. Przedstawiono także działania informacyjne oraz zaprezentowano kierunek, w jakim ewoluowało orzecznictwo sądów krajowych oraz dokonane stosowne zmiany legislacyjne.

Raport jest obecnie analizowany przez Sekcję, można się spodziewać wkrótce uznania wyroku za wykonany ze względu na przeprowadzone gruntowne zmiany legislacyjne

12. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Biziuk nr 2 przeciwko Polsce*.

W wyroku ws. *Biziuk nr 2 p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 5 § 1 Konwencji z powodu bezprawnego zatrzymania skarżącego w szpitalu psychiatrycznym w dniach 11-17 września 2006 r. Mimo postanowienia sądu o zwolnieniu skarżącego ze szpitala, szpital tego nie uczynił. W niniejszej sprawie Trybunał stwierdził również naruszenie art. 5 § 4 Konwencji z powodu zwłoki w postępowaniu o stwierdzenie bezprawności zatrzymania skarżącego w szpitalu psychiatrycznym. Ze względu na jednostkowy charakter sprawy wystarczające były działania upowszechniające wyrok.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

13. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Byrzykowski przeciwko Polsce*.

W niniejszym wyroku Trybunał stwierdził proceduralne naruszenie art. 2 Konwencji (prawo do życia) z powodu braku skutecznego śledztwa w sprawie śmierci żony skarżącego podczas porodu w szpitalu. W raporcie przedstawionym w dniu 9 lipca 2013 r. zawarto informacje na temat zmian legislacyjnych mających na celu usprawnienie postępowania przygotowawczego, zmian przepisów regulujących postępowanie przed izbami lekarskimi w kwestii odpowiedzialności zawodowej lekarzy i zwiększenia efektywności pracy biegłych. Raport zawierał też informacje na temat działań mających na celu zmianę praktyki organów krajowych, tj. działań o charakterze upowszechniającym, informacyjnym, szkoleniowym.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

14. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Dąbrowska przeciwko Polsce*.

W wyroku tym Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji z powodu niezapewnienia przez państwo egzekucji orzeczeń sądu krajowego dotyczących kontaktów

skarżącej z dzieckiem. Raport z działań podjętych w celu realizacji tego wyroku został przekazany do Sekcji w dniu 5 września 2013 r. Zawiera on informacje na temat podejmowanych przez Pełnomocnika prób mediacji pomiędzy skarżącą a jej mężem oraz na temat działań mających na celu upowszechnienie wyroku.

Raport jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

15. Raport z działań w celu wykonania wyroków w sprawach *Garlicki, Stokłosa i Pohoska przeciwko Polsce*.

W sprawach *Mirostław Garlicki p. Polsce* oraz *Stokłosa p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 5 § 3 Konwencji z uwagi na fakt, że orzekanie o zastosowaniu wobec nich tymczasowego aresztowania przez asesora sądowego nie dawało gwarancji niezawisłości wymaganych od „urzędnika uprawnionego do wykonywania władzy sądowej”. Naruszało zatem prawa skarżących do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

W sprawie *Pohoska p. Polsce* Trybunał uznał, że doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji, z uwagi na fakt że prawo skarżącej do niezawisłego sądu zostało pogwałcone, ponieważ w skład sądu pierwszej instancji orzekającego w sprawie karnej przeciwko skarżącej wchodził asesor sądowy.

W raporcie z działań, jakie zostały podjęte dla wykonania tych wyroków, przedstawionym Sekcji w dniu 20 marca 2013 r. powołano się na rezolucję Komitetu Ministrów CM/ResDH(2012)197, która zamknęła wykonywanie analogicznego wyroku w sprawie *Henryk Urban i Ryszard Urban p. Polsce*.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał również powyższe wyroki za wykonane.

16. Raport z działań w celu wykonania wyroków w sprawach *Garycki i Finster p. Polsce*.

Obie sprawy dotyczyły naruszenia zasady domniemania niewinności z powodu zawarcia w decyzjach sądów o przedłużeniu tymczasowego aresztowania sformułowań przesądzających o winie skarżących (naruszenie art. 6 § 2 Konwencji), a także przewlekłości tymczasowego aresztowania (naruszenie art. 5 § 3 Konwencji).

Raport z działań został przedstawiony w lutym 2013 r. i zawiera informacje na temat działań upowszechniających wyroki w kontekście zapobieżenia podobnym naruszeniom art. 6 § 2 Konwencji w przyszłości. Raport informuje też, że środki generalne w zakresie eliminacji naruszenia art. 5 § 3 Konwencji są badane w kontekście realizacji wyroków z grupy *Trzaska* (skarga nr 25792/94).

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał oba wyroki za wykonane.

17. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Giszczak przeciwko Polsce*.

Sprawa dotyczyła naruszenia art. 8 § 1 Konwencji z powodu odmowy udzielenia skarżącemu, pozbawionemu wolności, zezwolenia na odwiedzenie w szpitalu umierającej córki oraz braku należytego ustosunkowania się w porę do wniosku skarżącego o zezwolenie na wzięcie udziału w pogrzebie córki.

Raport z podjętych działań został przekazany do Sekcji w dniu 16 stycznia 2013 r. Zawiera on informacje na temat przeprowadzonych zmian legislacyjnych oraz działań o charakterze informacyjnym i upowszechniającym wyrok.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

18. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Grzelak przeciwko Polsce*.

W wyroku ws. *Grzelak p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 14 w związku z art. 9 Konwencji z powodu dyskryminacji niewierzącego ucznia z uwagi na brak oceny z przedmiotu „religia/etyka” na jego świadectwach szkolnych w latach 1998 - 2009.

Przestawiony w dniu 15 stycznia 2013 r. raport z podjętych działań informował o przeprowadzonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (dalej MEN) działaniach informacyjnych i upowszechniających wyrok oraz o wynikach kwerendy w sprawie nieprawidłowości w stosowaniu przepisów regulujących organizowanie lekcji etyki.

W marcu 2013 r. SWW uznała powyższe działania za niewystarczające i zaleciła podjęcie takich działań, które zagwarantowałyby, że każdy uczeń, który wyrazi chęć uczenia się etyki, będzie miał taką możliwość.

19. Plan działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Grzelak przeciwko Polsce*.

W nawiązaniu do poprzedniego punktu, w dniu 31 lipca 2013 r. Pełnomocnik przedstawił Sekcji plan działań przygotowany przez resort edukacji. Plan ten przewidywał wprowadzenie możliwości nauczania etyki przez Internet w przypadkach, gdy nie będzie możliwe zapewnienie lekcji prowadzonej w tradycyjny sposób. Plan ten zawierał szczegółowy harmonogram działań.

Komitet Ministrów ocenił powyższy plan i w dniu 5 grudnia 2013 r. wydał decyzję, w której postanowił o zamknięciu nadzoru nad wykonywaniem środków indywidualnych w powyższej sprawie z tego powodu, że skarżący nie podlega już obowiązkowi nauki i dla naprawienia doznanej przez niego szkody niemajątkowej wystarczające jest stwierdzenie naruszenia Konwencji przez Trybunał.

Ponadto w powyższej decyzji Komitet Ministrów wyraził zadowolenie z działań Rządu zmierzających do zapewnienia każdemu uczniowi możliwości uczestniczenia w lekcjach etyki, w razie konieczności prowadzonych przez Internet. W decyzji tej Komitet Ministrów podkreślił konieczność informowania go przez Rząd o postępach w realizacji planu działań. Zwrócił się też do Rządu o przedstawienie informacji na temat środków, jakie zamierza przedsięwziąć, by zapewnić lekcje etyki wszystkim uczniom zanim zaprezentowane w planie rozwiązanie wejdzie w życie, tj. przed 1 września 2015 r.

Wspomniana decyzja Komitetu Ministrów jest dostępna na stronie internetowej Rady Europy (www.coe.int), w zakładce: human rights/execution of judgments/activities/CM: HR meetings:

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/OJ/DH\(2013\)1186/14&Language=lanFrench&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/OJ/DH(2013)1186/14&Language=lanFrench&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679)

Pod koniec 2013 r. Pełnomocnik został poinformowany o zmianie sposobu wykonania wyroku przez MEN. Nowa koncepcja zakładała zmianę *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 października 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki*

religii w publicznych przedszkolach i szkołach poprzez uchylene przepisu wymagajacego dla zorganizowania grupy międzyszkolnej minimum trzech uczniow zainteresowanych lekcjami etyki.²

20. Raport z dzialan w celu wykonania wyroku w sprawie *Hutten-Czapska przeciwko Polsce*.

W sprawie *Hutten-Czapska p. Polsce* Wielka Izba Trybunalu stwierdzila naruszenie art. 1 Protokolu nr 1 do Konwencji, poniewaz skarzaca nie mogla korzystac ze swojej wlasnosci ani pobierac odpowiedniego czynszu. Trybunal uznal, iz panstwo musi poprzez odpowiednie srodki prawne zapewnic sprawiedliwa rownowage pomiedzy interesami wlascicieli prywatnych a interese społecznym (w tym ochrona lokatorow), zgodnie z zasada ochrony wlasnosci prywatnej. Wyrok Trybunalu mial charakter tzw. wyroku pilotażowego, tj. dotyczacego całej grupy podobnych skarg i zawierajacego zobowiazanie do podjecia dzialan systemowych.

W celu oceny skutecznosci dzialan Rządu Trybunal rozpatrzyl 2 skargi wybrane spośród 26 podobnych spraw. W obu decyzjach (decyzje z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie *Stowarzyszenie Wlascieli Nieruchomosci w Łodzi p. Polsce*, nr skargi 3485/02 oraz *Piotrowski p. Polsce*, nr skargi 27910/07) Trybunal uznal, ze kwestia lezaca u podstaw tych skarg oraz im podobnych zostala rozwiazana. Na tej podstawie Trybunal zamknal prowadzona przez siebie procedurę wyroku pilotażowego oraz skreslil wszystkie pozostale, odroczone sprawy. Pozostawil jednak do oceny przez Komitet Ministrów efekty funkcjonowania niektorych nowych rozwiazan. Informacje na ten temat zawiera raport z podjetych dzialan przygotowany we wspolpracy z resortem infrastruktury i przeslany przez Pełnomocnika do Sekcji w dniu 18 listopada 2013 r. W raporcie znajduja sie informacje o przeprowadzonych licznych zmianach legislacyjnych oraz o wiazacych sie z nimi reformach dotyczacych czynszow i najmu, w tym informacje dotyczace najmu okazjonalnego, odszkodowan dla osob, ktorych prawo wlasnosci zostalo naruszone, a takze na temat podjetych dzialan informacyjnych i upowszechniajacych wyrok.

Raport jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

21. Raport z dzialan w celu wykonania wyroku w sprawie *Jasińska przeciwko Polsce*.

Sprawa *Jasińska p. Polsce* dotyczyla naruszenia art. 2 Konwencji z powodu niedopełnienia przez wladze pozytywnego obowiazku ochrony zycia więźnia, ktory popełnil samobójstwo poprzez przedawkowanie lekow psychotropowych przepisanych na zaburzenia psychiczne.

W raporcie z dzialan przedstawionym Sekcji w dniu 1 sierpnia 2013 r. znalazly sie informacje na temat zmian legislacyjnych, organizacyjnych, w tym monitoringu cel oraz na temat dzialan szkoleniowych i upowszechniajacych wyrok, a takze dane statystyczne świadczace o stale spadajacej liczbie samobójstw w jednostkach penitencjarnych.

Raport jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

² Według stanu wiedzy na dzien sporzadzania niniejszego *Raportu z wykonywania wyrokow Europejskiego Trybunalu Praw Czlowieka przez Polskę za 2013 r.* tj. 28 marca 2014 r.: w dniu 25 marca 2014 r. Minister Edukacji Narodowej podpisala znowelizowane ww. *rozporzadzenie*, ktore bedzie stosowane od dnia 1 wrzesnia 2014 r., realizujac tym samym wyrok Trybunalu w sprawie *Grzelak przeciwko Polsce*.

22. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Kaperzyński przeciwko Polsce*.

W wyroku ws. *Kaperzyński p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 10 Konwencji z powodu wymierzenia skarżącemu kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz pozbawienia go prawa do wykonywania zawodu dziennikarza za odmowę opublikowania sprostowania oraz brak przedstawienia uzasadnienia dla takiej odmowy.

Raport z podjętych działań przesłany do Sekcji w dniu 15 listopada 2013 r. informuje o przeprowadzonych zmianach legislacyjnych oraz o działaniach upowszechniających wyrok mających na celu zapobieżenie podobnym naruszeniom w przyszłości.

Raport jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

23. Plan działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Kędzior przeciwko Polsce*.

Sprawa *Kędzior p. Polsce* dotyczyła pozbawienia wolności skarżącego niezgodnie z art. 5 § 1 lit. e Konwencji, a także naruszenia artykułu 5 § 4 Konwencji z powodu braku oceny legalności umieszczenia i przetrzymywania osoby w zakładzie opiekuńczym, takim jak dom pomocy społecznej oraz naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji z uwagi na brak bezpośredniego dostępu do sądu w celu wystąpienia o przywrócenie zdolności do czynności prawnych.

Plan działań przedstawiony Sekcji w dniu 30 września 2013 r. informuje o przeprowadzonych i planowanych zmianach prawa – ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2011 r., nr 231, poz. 1375) oraz o działaniach upowszechniających, informacyjnych i szkoleniowych.

Plan jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

24. Raport z działań w celu wykonania wyroków z grupy spraw *Klamecki nr 2 przeciwko Polsce*.

Grupa spraw *Klamecki p. Polsce* dotyczyła przede wszystkim naruszeń prawa skarżących do poszanowania tajemnicy korespondencji podczas tymczasowego aresztowania (naruszenia art. 8 Konwencji).

W przypadku niektórych spraw, biorąc dodatkowo pod uwagę, że listy skarżących, w tym korespondencja z Trybunałem, wysyłane były z istotnym opóźnieniem, Trybunał na podstawie art. 34 Konwencji zakomunikował Rządowi te naruszenia z urzędu. Kontrola korespondencji z Trybunałem stanowi bowiem nie tylko naruszenie standardów orzecznictwa wynikających z art. 8 Konwencji, ale również z art. 34 Konwencji, który nakłada na państwo obowiązek nieingerowania w żaden sposób w skuteczne korzystanie z prawa do skargi indywidualnej.

Ponadto, w niektórych sprawach Trybunał uznał, że odmowa zgody na widzenie z rodziną nie była „przewidziana przez ustawę”, a w innych sprawach, uwzględniając stan faktyczny oraz czas trwania i naturę ingerencji w prawa skarżących, Trybunał stwierdził, że „nie były one konieczne w demokratycznym społeczeństwie” (naruszenia art. 8 Konwencji).

Co więcej, w niektórych sprawach Trybunał uznał, że tymczasowe aresztowanie skarżących było nadmiernie długie i że prokurator, postanawiając o tymczasowym aresztowaniu, naruszył prawo skarżącego do tego, by zostać niezwłocznie postawionym przed „sędzią lub innym urzędnikiem uprawnionym przez ustawę do wykonywania władzy sądowej” (naruszenia art. 5 § 3 Konwencji).

Przedstawiony Sekcji w dniu 11 października 2013 r. raport z podjętych działań informował o przeprowadzonych zmianach prawa, a także o licznych działaniach informacyjnych i upowszechniających wyrok Trybunału oraz o działaniach szkoleniowych.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał wyroki z tej grupy za wykonane.

25. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Kozak przeciwko Polsce*.

W wyroku w sprawie *Kozak p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 14 w związku z art. 8 Konwencji z powodu dyskryminacji skarżącego i naruszenia jego prawa do poszanowania życia prywatnego poprzez fakt, że po śmierci jego partnera w roku 1998 odmówiono mu prawa do sukcesji stosunku najmu lokalu z powodu uznania, iż partner homoseksualny nie może być uznany za osobę pozostającą we wspólnym pożyciu w rozumieniu art. 691 § 1 *Kodeksu cywilnego*.

Raport z działań podjętych dla wykonania tego wyroku został przedstawiony Sekcji w dniu 25 lutego 2013 r. W raporcie tym znajdowały się informacje na temat przeprowadzonych działań upowszechniających i informacyjnych oraz dane dotyczące orzecznictwa sądów krajowych, które powoływały się na zawartą w wyroku Trybunału interpretację określenia „faktyczne pożycie”. Orzecznictwo to zostało również potwierdzone orzeczeniem Sądu Najwyższego.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

26. Raport z działań w celu wykonania wyroków z grupy spraw *Kulikowski i Antonicelli przeciwko Polsce*.

Sprawy z grupy *Kulikowski i Antonicelli p. Polsce* dotyczyły naruszenia prawa skarżących do dostępu do Sądu Najwyższego z powodu niepoinstruowania ich przez sądy krajowe o przysługujących im prawach proceduralnych w przypadku odmowy obrońców z urzędu sporządzenia i wniesienia kasacji (art. 6 § 1 w związku z art. 6 § 3 (c) Konwencji).

W raporcie z podjętych działań przesłanym do Sekcji w dniu 16 maja 2013 r. przedstawiono informacje o licznych postanowieniach, w których Sąd Najwyższy uznał, że w przypadku odmowy przez adwokata ustanowionego z urzędu przygotowania i wniesienia kasacji z powodu jej bezzasadności, sąd odwoławczy zobowiązany jest do pouczenia skarżącego o stanowisku zajęтым przez jego adwokata oraz o fakcie, że bieg terminu do wniesienia kasacji rozpoczyna się z dniem otrzymania informacji o odmowie wniesienia kasacji przez adwokata. Raport zawiera też informacje o działaniach upowszechniających i szkoleniowych.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał te wyroki za wykonane.

27. Raport z działań w celu wykonania wyroków w sprawach *Kurłowicz, Jucha i Żak oraz Lewandowska-Malec przeciwko Polsce*.

W powyższych wyrokach Trybunał stwierdził naruszenie art. 10 Konwencji z powodu skazania skarżących za zniesławienie. Raport z działań podjętych dla realizacji tych wyroków został przesłany do Sekcji w dniu 29 listopada 2013 r. i obejmuje informacje o przeprowadzonych zmianach legislacyjnych dotyczących art. 212 *Kodeksu karnego* oraz o działaniach upowszechniających wyrok, informacyjnych i szkoleniowych.

Raport jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

28. Plan działań w celu wykonania wyroków w sprawach *Ladent i Nowak przeciwko Polsce*.

Sprawy *Ladent i Nowak p. Polsce* dotyczyły naruszenia art. 5 § 3 Konwencji z powodu braku automatycznej sądowej kontroli aresztowania na podstawie postanowienia wydanego pod nieobecność oskarżonego. Plan działań przesłany do Sekcji w dniu 18 lipca 2013 r. przewiduje stosowne zmiany prawa oraz informuje o zrealizowanych już działaniach upowszechniających te wyroki, a także o działaniach informacyjnych i szkoleniowych.

Plan jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

29. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Laskowska przeciwko Polsce*.

W wyroku w sprawie *Laskowska p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 6 § 1 Konwencji z powodu braku skutecznego dostępu do Sądu Najwyższego z powodu wadliwej interpretacji przepisów krajowych przez sąd okręgowy. Raport z działań podjętych w celu jego wykonania został przesłany do Sekcji w dniu 17 lipca 2013 r. i zawierał informacje o przeprowadzonych zmianach w *Kodeksie postępowania cywilnego* oraz o zrealizowanych działaniach upowszechniających i szkoleniowych.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

30. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Luczak przeciwko Polsce*.

W wyroku w sprawie *Luczak p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 14 w związku z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji z powodu dyskryminującego potraktowania skarżącego, mającego obywatelstwo francuskie, w odniesieniu do jego wniosku o przyjęcie do systemu rolniczego ubezpieczenia społecznego.

W raporcie z działań przedstawionym Sekcji w dniu 4 września 2013 r. Rząd poinformował o przeprowadzonych zmianach prawa, mających na celu jego dostosowanie do prawa Unii Europejskiej oraz o działaniach informacyjnych skierowanych do właściwych podmiotów.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

31. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Łaskiewicz przeciwko Polsce*.

W wyroku w sprawie *Łaskiewicz p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 5 § 4 Konwencji z powodu braku równości broni w postępowaniu dotyczącym badania zgodności z prawem tymczasowego aresztowania skarżącej i jego przedłużania, ponieważ ani skarżąca, ani jej obrońca nie otrzymywali kopii wniosków o przedłużenie tymczasowego aresztowania. Nie mieli też dostępu do akt sprawy.

Raport z działań podjętych dla wykonania tego wyroku, który został przedstawiony Sekcji w dniu 20 marca 2013 r., zawierał informacje o działaniach upowszechniających wyrok i wskazywał, iż jest to sprawa analogiczna do sprawy *Chruściński p. Polsce*, w której wyrok został uznany przez Komitet Ministrów za wykonany na mocy rezolucji CM/ResDH(2011)142.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

32. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Mamełka przeciwko Polsce*.

W wyroku ws. *Mamełka p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 5 § 1 Konwencji z uwagi na opóźnienie w zwolnieniu skarżącego z zakładu karnego. W raporcie z działań przesłanym do Sekcji w dniu 16 lipca 2013 r. wskazano na przeprowadzone zmiany legislacyjne w postaci wydania przez Ministra Sprawiedliwości w dniu 23 października 2012 r. nowego *Rozporządzenia w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności*. Poinformowano także o zrealizowanych działaniach informacyjnych i szkoleniowych.

Raport jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

33. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Mariusz Lewandowski przeciwko Polsce*.

W wyroku w sprawie *Mariusz Lewandowski p. Polsce* Trybunał uznał, że doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji, tj. prawa do rzetelnego procesu, z powodu braku bezstronności sędziego. W raporcie z działań przesłanym do Sekcji w dniu 19 grudnia 2013 r. poinformowano o obowiązujących przepisach zgodnych ze standardami Konwencji oraz o ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym problematyki wymierzania kar porządkowych, które ma wpływ na praktykę sądów powszechnych. Przedstawiono także działania mające na celu upowszechnienie wyroku.

Raport jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

34. Raport z działań w celu wykonania wyroku z grupy spraw *Matyjek przeciwko Polsce*.

Sprawy z tzw. grupy *Matyjek* dotyczą naruszenia art. 6 § 1 w związku z art. 6 § 3 Konwencji z powodu niezagwarantowania w postępowaniach lustracyjnych prawa do rzetelnego procesu oraz naruszenia zasady równości broni w zakresie posiadania odpowiedniego czasu i możliwości przygotowania obrony, w szczególności na tle regulacji dotyczących postępowania z dokumentami niejawnymi.

Raport z działań podjętych w celu wykonania wyroków z tej grupy został przesłany do Sekcji w dniu 20 sierpnia 2013 r. W raporcie tym znalazły się informacje o licznych zmianach prawa przeprowadzonych w ciągu ostatnich kilku lat, jak również o działaniach upowszechniających i szkoleniowych.

Po przeanalizowaniu przez Sekcję Wykonywania Wyroków raport jest obecnie uzupełniany przez Rząd.

35. Plan działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Miażdżyk przeciwko Polsce*.

Sprawa dotyczy naruszenia art. 2 Protokołu nr 4 do Konwencji ze względu na nieproporcjonalne ograniczenie prawa skarżącego do swobodnego poruszania się z powodu zastosowania wobec niego środka zapobiegawczego w postaci zakazu opuszczania Polski przez okres pięciu lat i dwóch miesięcy. Plan działań przekazany do Sekcji w dniu 7 maja 2013 r. informuje, że wobec skarżącego nie dochodzi już do dalszego naruszania art. 2 Protokołu nr 4 do

Konwencji. Natomiast w zakresie realizacji środków generalnych podjęto działania upowszechniające wyrok oraz działania szkoleniowe.

Plan jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

36. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Miernicki przeciwko Polsce*.

Sprawa *Miernicki p. Polsce* dotyczyła naruszenia art. 5 § 1 Konwencji z uwagi na fakt, że zażalenie skarżącego na postanowienie o przedłużeniu tymczasowego aresztowania zostało oddalone przez sąd, w którego składzie znalazł się sędzia, który wydał zaskarżone postanowienie w pierwszej instancji. Kolejne postanowienie o przedłużeniu aresztu zostało zaś wydane cztery miesiące później. Trybunał uznał zatem, że aresztowanie skarżącego w okresie pomiędzy postanowieniami było bezprawne. Ponadto Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji z powodu cenzury korespondencji.

W raporcie z podjętych działań, przedstawionym Sekcji w dniu 20 marca 2013 r., zawarto informacje na temat podjętych środków upowszechniających wyrok, które ze względu na jednostkowy charakter naruszenia art. 5 § 1 Konwencji zostały uznane przez Komitet Ministrów za wystarczające. W zakresie naruszenia art. 8 Konwencji raport odwoływał się do raportu dot. grupy spraw *Klamecki p. Polsce*.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

37. Raport z działań w celu wykonania wyroków w sprawach *Mocarska, Pankiewicz i Kumenda p. Polsce*.

Sprawy *Mocarska, Pankiewicz i Kumenda p. Polsce* dotyczyły naruszenia art. 5 § 1 Konwencji z powodu przetrzymywania skarżących w tymczasowym areszcie, mimo umorzenia wobec nich postępowań karnych i wydania postanowień o umieszczeniu ich w szpitalach psychiatrycznych. W raporcie z działań przesłanym do Sekcji w dniu 17 lipca 2013 r. zawarto informacje o przeprowadzonych działaniach upowszechniających wyrok, informacyjnych i szkoleniowych oraz o planowanych zmianach prawa (tzw. duża kodyfikacja karna).

Raport jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

38. Raport z działań w celu wykonania wyroków z grupy spraw *Moskal przeciwko Polsce*.

Sprawy z tzw. grupy *Moskal p. Polsce* dotyczą naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 w związku z uchylaniem przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie decyzji przyznających prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego osobom wychowującym dzieci, które z powodu stanu zdrowia wymagały stałej opieki. Trybunał nie zakwestionował prawa organu emerytalno-rentowego do uchylenia tego typu decyzji, jednakże podkreślił konieczność podejmowania działań proporcjonalnych, uwzględniających konkretną sytuację jednostki.

Raport z działań przesłany do Sekcji w dniu 16 lipca 2013 r. zawiera informacje o przeprowadzonych zmianach w prawie oraz o wydaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych nowych wytycznych dotyczących praktyki działania w zakresie ewentualnego uchylania wcześniejszych decyzji. Zawiera także informacje o działaniach upowszechniających wyrok oraz

dane statystyczne ukazujące, iż zjawisko, które doprowadziło do naruszenia Konwencji miało miejsce tylko w jednym ośrodku ZUS.

Raport jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

39. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Nieruchomości przeciwko Polsce*.

Sprawa dotyczyła naruszenia prawa skarżącej spółki do dostępu do sądu z powodu odmowy przez sąd krajowy zwolnienia jej od ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym (naruszenie art. 6 § 1 Konwencji). Raport z działań przedstawiono Sekcji w dniu 13 listopada 2013 r. Poinformowano w nim o upowszechnieniu wyroku oraz powołano się na analogiczny wyrok ws. *Kreuz p. Polsce*, który został uznany przez Komitet Ministrów za wykonany na mocy rezolucji CM/ResDH(2011)67.

Raport jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

40. Plan działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Nowakowski przeciwko Polsce*³.

Sprawa *Nowakowski p. Polsce* dotyczy naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji z powodu stwierdzenia przepadku przez sądy krajowe kolekcji starej broni należącej do skarżącego. Plan działań przedstawiony Sekcji w dniu 17 października 2013 r. prezentuje przebieg negocjacji zarówno ze skarżącym, jak i z podmiotami krajowymi w zakresie wypracowania realnej drogi zwrócenia skarżącemu jego kolekcji. Informuje również o działaniach upowszechniających wyrok.

Plan ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

41. Plan działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Płonka przeciwko Polsce*.

Sprawa *Płonka p. Polsce* dotyczy naruszenia prawa skarżącej do korzystania z pomocy obrońcy w początkowym stadium postępowania karnego dotyczącego zarzutu zabójstwa (naruszenie artykułu 6 § 3 (c) Konwencji w związku z artykułem 6 § 1 Konwencji). Plan działań przedstawiony Sekcji w dniu 26 września 2013 r. obejmuje informacje na temat aktualnie obowiązujących przepisów w zakresie prawa do obrony, także na etapie postępowania przygotowawczego, oraz regulujących kwestie obrony z urzędu i pomocy prawnej. Prezentuje także planowane zmiany w przepisach dotyczących kontaktów z adwokatem lub obrońcą, w tym wprowadzenie przepisów, które mają rozszerzyć krąg osób uprawnionych do otrzymania obrońcy z urzędu. Ponadto plan informuje o podjętych działaniach upowszechniających, informacyjnych i szkoleniowych.

Plan jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

42. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *P.P. przeciwko Polsce*.

W wyroku w sprawie *P.P. p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji z powodu niezapewnienia przez państwo egzekucji orzeczeń sądu krajowego dotyczących kontaktów skarżącego z dziećmi. Raport z działań podjętych w celu realizacji tego wyroku został

³ W dniu 13 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli wydał postanowienie w sprawie o sygn. akt IV K 792/10, w przedmiocie zwrotu Waldemarowi Nowakowskiemu jego kolekcji broni.

przesłany do Sekcji w dniu 5 września 2013 r. i zawiera informacje o przeprowadzonych zmianach przepisów regulujących egzekucję orzeczeń dotyczących kontaktów z dzieckiem. Raport informuje również o zrealizowanych działaniach upowszechniających wyrok.

Raport jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

43. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Richert przeciwko Polsce*.

Sprawa *Richert p. Polsce* dotyczyła naruszenia art. 6 § 1 Konwencji ze względu na fakt, że skarżący został skazany przez sąd, który nie był „ustanowiony ustawą”. W składzie sądu znalazł się bowiem sędzia delegowany z innego sądu na konkretne terminy rozpraw. Sędzia ten brał udział w orzekaniu również w kolejnych terminach rozpraw, mimo braku kolejnego dokumentu delegującego go do orzekania w sprawie skarżącego. W raporcie z działań przesłanym do Sekcji w dniu 20 lutego 2013 r. zawarto informacje o przeprowadzonej zmianie przepisów regulujących kwestie delegowania sędziego, które zostały doprecyzowane poprzez orzecznictwo Sądu Najwyższego, a także o działaniach upowszechniających wyrok.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

44. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Rosenzweig i spółka z o.o. Bonded Warehouses Ltd. przeciwko Polsce*.

W sprawie *Rosenzweig i spółka z o.o. Bonded Warehouses Ltd p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji z powodu cofnięcia ważnych zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej, co stanowiło ingerencję w prawo do spokojnego korzystania z własności. Raport z działań został przedstawiony Sekcji w dniu 13 listopada 2013 r. i stwierdzał, że była to sprawa o charakterze historycznym, a naruszenie Konwencji wynikało z błędnej praktyki, dlatego też dla wykonania wyroku wystarczające były działania upowszechniające orzecznictwo Trybunału.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

45. Raport z działań w celu wykonania wyroków z grupy spraw *Siatkowska przeciwko Polsce*.

Sprawy z grupy *Siatkowska* dotyczyły naruszenia prawa skarżących do dostępu do Sądu Najwyższego z powodu braku otrzymania w odpowiednim czasie i w odpowiedniej formie informacji o odmowie ich pełnomocników z urzędu sporządzenia skargi kasacyjnej w postępowaniu cywilnym, a zatem naruszenia art. 6 § 1 Konwencji. Należąca do grupy wyroków *Siatkowska*, sprawa *Subicka nr 2 p. Polsce* dotyczyła niepoinformowania skarżącej przez jej pełnomocnika z urzędu o odmowie sporządzenia skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W raporcie przedstawionym Sekcji w dniu 16 maja 2013 r. zawarto informacje o przeprowadzonych stosownych zmianach w *Kodeksie postępowania cywilnego* oraz o uchwałach Naczelnej Rady Adwokackiej.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał wyroki z tej grupy za wykonane.

46. Raport z działań w celu wykonania wyroków z grupy spraw *Skibińscy przeciwko Polsce*.

Sprawy z grupy *Skibińscy* dotyczyły naruszenia prawa skarżących do poszanowania ich mienia (naruszenie art. 1 Protokołu nr 1) w związku z długotrwałym utrzymywaniem ograniczeń w zakresie zabudowy gruntów na podstawie tzw. starych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalonych przed dniem 1 stycznia 1995 r., przeznaczających tereny na cele publiczne, co mogło być podstawą do wywłaszczenia skarżących z ich nieruchomości. Mimo dokonanych w latach 90-tych reform dotyczących planowania przestrzennego, na mocy przepisów przejściowych prawo nie przewidywało odszkodowania ani możliwości uzyskania nieruchomości zamiennych za ograniczenia obowiązujące na mocy tzw. starych planów zagospodarowania przestrzennego, których ważność była przedłużana. W obliczu wywłaszczenia mającego nastąpić w przyszłym, nieokreślonym terminie i zgodnie z prawem obowiązującym w tamtym okresie, skarżący byli więc pozbawieni prawa do odszkodowania za długotrwały okres niepewności i ograniczeń w korzystaniu ze swoich gruntów i dysponowaniu nimi.

Raport z działań podjętych w celu realizacji tych wyroków został wysłany do Sekcji w dniu 20 sierpnia 2013 r. Zawierał on informacje o kolejnych zmianach przepisów regulujących planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, który czyniły zadość wyrokom Trybunału, a które zostały wdrożone jeszcze przed wydaniem tych wyroków.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał wyroki z tej grupy za wykonane.

47. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Smolorz przeciwko Polsce*.

Sprawa dotyczyła naruszenia art. 10 Konwencji z powodu zobowiązania skarżącego, będącego dziennikarzem, przez sąd do publicznego przeproszenia za swoje uwagi zawarte w artykule prasowym. W raporcie z działań przedstawionym Sekcji w dniu 19 grudnia 2013 r. poinformowano o zrealizowanych działaniach o charakterze edukacyjnym i upowszechniającym wyrok.

Raport ten jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

48. Raport z działań w celu wykonania wyroków w grupie spraw *Sobolewski, Strzałkowski i Seliwiak p. Polsce*.

Sprawy *Sobolewski i Strzałkowski p. Polsce* dotyczyły naruszenia prawa skarżących do rzetelnego procesu, tj. art. 6 § 1 Konwencji, z tego powodu, że rozprawa apelacyjna w postępowaniu karnym została przeprowadzona podczas ich nieobecności wbrew ich wnioskowi. W sprawie *Seliwiak p. Polsce* skarżący nie uczestniczył w rozprawie apelacyjnej, ponieważ nie został o niej zawiadomiony. Raport z podjętych działań został przesłany do Sekcji w dniu 16 kwietnia 2013 r. Dowodził on, iż zarówno obowiązujące przepisy, jak też ich interpretacja poczyniona w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego, są zgodne z wyrokiem Trybunału.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał wyroki z tej grupy za wykonane.

49. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Toziczka przeciwko Polsce*.

Sprawa *Toziczka p. Polsce* dotyczyła naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji z powodu niezagwarantowania bezstronności sądu z uwagi na fakt, iż w składzie orzekającym Sądu Najwyższego w sprawie skarżącej zasiadał sędzia, który uprzednio w tej samej sprawie orzekał w drugiej instancji.

Raport z działań w tej sprawie został przesłany do Sekcji w dniu 20 grudnia 2013 r. i zawiera informację na temat prawa zgodnego z wyrokiem, którego odpowiednią interpretację potwierdził dodatkowo wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r. wydany w sprawie o sygn. akt SK 19/02. Raport zawiadamia również o zrealizowanych środkach upowszechniających i szkoleniowych.

Raport jest aktualnie analizowany przez Sekcję.

50. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Wasilewska i Kałucka przeciwko Polsce*.

W wyroku w sprawie *Wasilewska i Kałucka p. Polsce* Trybunał stwierdził materialne naruszenie art. 2 Konwencji z powodu śmierci partnera pierwszej skarżącej i syna drugiej skarżącej w następstwie użycia broni w trakcie operacji policyjnej. Stwierdził także proceduralne naruszenie art. 2 Konwencji z powodu braku skutecznego śledztwa w tej sprawie. Raport z podjętych działań został przedstawiony Sekcji w dniu 5 lutego 2013 r. W raporcie tym opisano przeprowadzone śledztwo, a także przebieg wznowionego śledztwa. Ponadto, w odniesieniu do materialnego naruszenia art. 2 Konwencji, raport informuje o przeprowadzonych działaniach upowszechniających, informacyjnych i szkoleniowych w Policji. W zakresie proceduralnego naruszenia art. 2 raport mówi o przedsięwziętych środkach upowszechniających i szkoleniowych skierowanych do prokuratorów.

Raport jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

51. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Wieczorek przeciwko Polsce*.

W sprawie *Wieczorek p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie artykułu 6 § 1 Konwencji z powodu odmowy sądu krajowego przyznania pomocy prawnej do sporządzenia kasacji, przez co sąd nie dopełnił obowiązku zagwarantowania prawa do rzetelnego procesu.

Raport z działań wysłany do Sekcji w dniu 16 kwietnia 2013 r. powoływał się na analogiczną sprawę *Tabor przeciwko Polsce*, w której Komitet Ministrów zakończył nadzór na mocy rezolucji CM/ResDH(2011)239.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

52. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Wojtas-Kaleta przeciwko Polsce*.

Sprawa *Wojtas-Kaleta p. Polsce* dotyczyła naruszenia art. 10 Konwencji, tj. prawa skarżącej do swobody wypowiedzi, ponieważ została ona upomniana przez swojego pracodawcę, polską telewizję publiczną, za nieprzestrzeganie regulaminu firmy, zgodnie z którym miała chronić dobre imię pracodawcy. Według Trybunału upomnienie to nie było konieczne

w społeczeństwie demokratycznym. Raport z działań podjętych dla wykonania wyroku został przesłany do Sekcji w dniu 6 lutego 2013 r. Obejmował on informacje o działaniach upowszechniających i szkoleniowych.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał ten wyrok za wykonany.

53. Raport z działań w celu wykonania wyroków z grupy spraw *Woś przeciwko Polsce*.

Sprawy z tej grupy dotyczyły naruszenia prawa skarżących do sądu, tj. naruszenia art. 6 § 1 Konwencji, z powodu braku kontroli sądowej decyzji Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie w kwestii odszkodowań dla ofiar pracy niewolniczej i przymusowej.

Raport z działań dotyczący wykonania tych wyroków został przedstawiony Sekcji w dniu 20 lutego 2013 r. W raporcie tym wskazano na uchwałę Sądu Najwyższego, stanowiącą odpowiedź na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, na mocy której Sąd Najwyższy uznał, iż istnieje cywilna droga odwoławcza od decyzji Fundacji (możliwość wniesienia powództwa o zasądzenie świadczenia, powództwa zmierzającego do ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, bądź też do ukształtowania stosunku prawnego). Ponadto raport informował o działaniach upowszechniających wyrok Trybunału.

W 2013 r. Komitet Ministrów uznał wyroki z tej grupy za wykonane.

54. Raport z działań w celu wykonania wyroku w sprawie *Z. przeciwko Polsce*.

W wyroku w sprawie *Z p. Polsce* Trybunał stwierdził naruszenie art. 8 Konwencji z powodu niezapewnienia przez państwo egzekucji orzeczeń sądu krajowego dotyczących kontaktów skarżącego z dzieckiem. W raporcie przesłanym do Sekcji w dniu 5 września 2013 r. wskazano na przeprowadzone zmiany przepisów regulujących egzekucję orzeczeń dotyczących kontaktów z dzieckiem. Raport informował również o zrealizowanych działaniach upowszechniających wyrok.

Raport jest obecnie uzupełniany przez Rząd i analizowany przez Sekcję.

55. Pozostałe informacje i dokumenty przekazywane przez Pełnomocnika do Sekcji w 2013 r.

W niniejszej części Raportu warto dodać, iż w ciągu 2013 r. Pełnomocnik wraz z właściwymi resortami odpowiedział również na komunikacje przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego przesłane do Komitetu Ministrów, które dotyczyły między innym spraw: *Orchowski i Sikorski p. Polsce* oraz *Bączkowski p. Polsce*.

Ponadto w dniu 11 stycznia 2013 r. Pełnomocnik przekazał Komitetowi Ministrów dodatkowe informacje w sprawie realizacji wyroków z grupy *Kaprykowski p. Polsce* (dotyczących nieadekwatnej opieki medycznej w jednostkach penitencjarnych) przygotowane wspólnie z CZSW i MS. Następnie, w dniu 7 marca 2013 r. Komitet Ministrów, m. in. w oparciu o wspomniane informacje, wydał decyzję, w której odnotował wykonanie środków indywidualnych w sprawie *Musiał p. Polsce* należącej do ww. grupy spraw, a w zakresie realizacji środków generalnych – pozytywne zmiany, w tym wzrost wydatków na opiekę medyczną w jednostkach penitencjarnych, wdrażanie programów ochrony zdrowia oraz zmiany legislacyjne. Komitet Ministrów jednakże oczekuje dalszych informacji o rezultatach tych zmian, zachęca też Rząd do przedstawienia

bardziej szczegółowych informacji o funkcjonowaniu w teorii i w praktyce środków, jakimi dysponują osadzeni w zakresie dostępu do adekwatnej opieki medycznej. Konkludując Komitet Ministrów zachęca Rząd do kontynuowania wysiłków mających na celu zaradzenie problemom strukturalnym zidentyfikowanym w wyrokach Trybunału i do przedstawienia skonsolidowanego planu, bądź raportu zawierającego wskazane wyżej informacje.

Wspomniana decyzja Komitetu Ministrów jest dostępna na stronie internetowej Rady Europy (www.coe.int), w zakładce: human rights/execution of judgments/activities/CM: HR meetings:

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/Dec\(2013\)1164/18&Language=lanFrench&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Del/Dec(2013)1164/18&Language=lanFrench&Ver=original&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679)

Jednakże w kontekście listopadowej wizyty ekspertów Rady Europy, Rząd oczekuje na ich zalecenia w zakresie dokładnego procedowania w kwestii realizacji wyroków z tej grupy spraw.

III. Działalność międzyresortowego Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w 2013 r.

Międzyresortowy Zespół do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który zajmuje się między innymi wypracowywaniem strategii wykonywania wyroków Trybunału, aktywnie działał w 2013 r. W okresie sprawozdawczym odbyły się cztery posiedzenia plenarne Zespołu i kilka posiedzeń grup roboczych, a także dwie wizyty przedstawicieli Rady Europy. Szczegółowe sprawozdania z posiedzeń plenarnych oraz informacje na temat posiedzeń grup roboczych oraz wspomnianych wizyt są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych (www.msz.gov.pl) w zakładce Europejski Trybunał Praw Człowieka, wykonywanie wyroków:

www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/europejski_trybunal_praw_czlowieka/wykonywanie_orzeczen_europejskiego_trybunalu_praw_czlowieka/.

Sprawozdania z posiedzeń plenarnych Zespołu są również dołączone do niniejszego raportu.

Posiedzenie Zespołu, które miało miejsce w dniu 12 grudnia 2013 r., podobnie, jak rok wcześniej, było posiedzeniem podsumowującym kolejny rok działań rządu na rzecz wykonywania wyroków Trybunału. Miało ono rozszerzoną formułę. Oprócz stałych członków (przedstawicieli poszczególnych resortów) i uczestników posiedzeń Zespołu, tj. przedstawicieli Krajowej Rady Sądownictwa, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego, Prokuratury Generalnej, Kancelarii Sejmu i Senatu, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Pełnomocnika ds. Równego Traktowania, Rzecznika Praw Pacjenta uczestniczyli w nim również przedstawiciele Rzecznika Praw Dziecka oraz reprezentanci organizacji pozarządowych zaangażowanych w proces wykonywania wyroków Trybunału (Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Federacja na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, Amnesty International), przedstawiciele zawodów prawniczych (Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Rady Radców Prawnych), Komisji Kodyfikacyjnych, Kancelarii Prezydenta, oraz Najwyższej Izby Kontroli. Zaproszenie na posiedzenie Zespołu otrzymali również, podobnie, jak w 2012 roku, Przewodniczący Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP oraz Komisji Praw Człowieka, Praworzędności i Petycji Senatu RP, którzy jednak na posiedzenie nie przybyli.

Oprócz posiedzeń plenarnych Zespołu, w 2013 r. odbyło się kilka spotkań w mniejszym gronie członków Zespołu bezpośrednio zaangażowanych w realizację konkretnych wyroków lub grup wyroków:

- w dniu 20 czerwca 2013 r. miało miejsce spotkanie podzespołu ds. wykonania wyroku *Nowakowski p. Polsce*,
- w dniu 6 września 2013 r. - spotkanie podzespołu ds. wykonania wyroku *P. i S. p. Polsce*.
- w dniu 19 listopada 2013 r. - spotkanie podzespołu ds. wykonania wyroku *Bączkowski p. Polsce* (z udziałem przedstawicieli Biura Rzecznika Praw Obywatelskich i Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka),
- w dniu 6 grudnia 2013 r. - spotkanie mające na celu opracowanie strategii wykonania wyroków dotyczących nadużywania siły przez Policję (z udziałem przedstawicieli Biura Rzecznika Praw Obywatelskich).

W ciągu 2013 r. Pełnomocnik, będący Przewodniczącym Zespołu, podejmował intensywne działania na rzecz pilnej realizacji wyroku *Grzelak p. Polsce* i wyroku *Bączkowski p. Polsce*. Jak już wspomniano wyżej (pkt. II.18), przedstawiony na początku 2013 r. raport z działań podjętych w celu realizacji wyroku ws. *Grzelak* nie spotkał się z pozytywną oceną Sekcji Wykonywania Wyroków. Dlatego też konieczne było pilne wypracowanie nowego planu działań. Taki plan został przygotowany przez resort edukacji w lipcu 2013 r. Zgodnie z nim lekcje etyki, tam, gdzie nie będą mogły być organizowane w tradycyjny sposób, miały się odbywać przez Internet. Plan został pozytywnie oceniony przez Sekcję. Jednakże pod koniec 2013 r. MEN zmieniło koncepcję wykonania wyroku, proponując zmianę prawa polegającą na zniesieniu wymogów dotyczących minimalnej liczby uczniów, dla których organizowane są lekcje etyki.

W odniesieniu do wykonania wyroku ws. *Bączkowski p. Polsce*, MAiC nie wypracowało dotychczas nowego planu działań. Sprawa ta była wielokrotnie omawiana przez Pełnomocnika w trakcie posiedzeń Zespołu, była również przedmiotem pism Podsekretarza Stanu w MSZ kierowanych do jego odpowiednika w MAiC oraz spotkań. Sprawa pozostaje przedmiotem priorytetowego zainteresowania Sekcji Wykonywania Wyroków.

W kontekście wykonywania orzeczeń Trybunału i związanej z tą kwestią działalności Zespołu warto dodać, iż w 2013 r. kierowany przez Pełnomocnika Departament do spraw Postępowań przed Międzynarodowymi Organami Ochrony Praw Człowieka w Ministerstwie Spraw Zagranicznych przygotował i obsłużył dwie wizyty Sekcji Wykonywania Wyroków Rady Europy. Pierwsza z nich miała miejsce w dniach 25-28 marca 2013 r. i jej celem były rozmowy o stanie wykonanie kilku grup wyroków Trybunału. W ramach tej wizyty, przedstawiciele Sekcji wzięli udział w posiedzeniu międzyresortowego Zespołu, podczas którego poruszono między innymi kwestie wykonywania wyroków dotyczących przewlekłości postępowań administracyjnych i sędowo-administracyjnych (tzw. grupa *Fuchs*), przewlekłości tymczasowych aresztów (tzw. grupa *Trzaska*) oraz stosowania klauzuli „więzień niebezpieczny” (wyroki: *Horych* i *Piechowicz*).

Podczas tej wizyty odbyły się również spotkania z przedstawicielami:

- MEN ws. wykonania wyroku dotyczącego nauki etyki w szkole (wyrok ws. *Grzelak*),
- CZSW ws. egzekucji wyroków dotyczących warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych (wyroki: *Orchowski* i *Sikorski*),
- MS ws. wykonania wyroków dotyczących przewlekłości postępowań sądowych i przygotowawczych (tzw. grupy *Kudła* i *Podbielski*),

- MZ i z RPP ws. wykonania wyroków dotyczących praw reprodukcyjnych (wyroki: *Tysiąc i R. R.*).

Na zakończenie wizyty odbyło się spotkanie gości z Pełnomocnikiem podsumowujące wszystkie ww. rozmowy. Obie strony uznały wizytę za bardzo użyteczną dzięki licznym ustaleniom, które udało się podczas niej osiągnąć. Sekcja dała wyraz swego zadowolenia z wizyty w liście przesłanym przez przewodniczącą delegacji, Panią Corinne Amat, do Pełnomocnika.

Druga wizyta, w której uczestniczyli przedstawiciele Sekcji i eksperci Rady Europy, odbyła się w dniach 6-7 listopada 2013 r. Dotyczyła ona realizacji wyroków, w których Trybunał stwierdził brak adekwatnej opieki medycznej dla osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych.

W trakcie dwudniowej wizyty goście odbyli rozmowy z przedstawicielami MS i CZSW, Prokuratury Generalnej, Sądu Najwyższego i Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Wizyta miała na celu omówienie aktualnej sytuacji w zakresie dostępu do opieki medycznej osadzonych oraz jakości tej opieki, w celu zidentyfikowania problemów, które należałoby przezwyciężyć dla pełnej realizacji wyroków z tej grupy. W chwili obecnej oczekiwane jest przesłanie przez ekspertów Rady Europy oceny sytuacji z ewentualnymi zaleceniami.

IV. Inicjatywa MSZ mająca na celu kontrolowanie projektów aktów prawnych pod względem ich zgodności z *Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*.

W 2013 r. MSZ prowadziło intensywne działania na rzecz przekonania zarówno Sekretarza Rady Ministrów, jak również Marszałków Sejmu i Senatu do wspólnego działania na rzecz zapewnienia kontroli zgodności projektów aktów prawnych z Konwencją. Działania te spotkały się z pozytywną reakcją i poparciem Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Naczelnej Rady Adwokackiej oraz Rzecznika Praw Obywatelskich.

Działania te obejmowały w szczególności dążenie do zagwarantowania tworzenia prawa zgodnego z Konwencją, co ma kluczowe znaczenie dla zapobieżenia dalszemu jej naruszaniu. Zgodnie z zaleceniami Rady Europy, parlamenty krajowe powinny otrzymywać analizy zgodności z Konwencją rządowych projektów aktów prawnych.

W dniu 18 stycznia 2013 r. Minister Spraw Zagranicznych, Radosław Sikorski wystosował do Ministra Macieja Berka, Sekretarza Rady Ministrów, propozycję dokonania stosownej zmiany w Regulaminie Pracy Rady Ministrów, która nakładałaby na resort będący autorem projektu aktu prawnego obowiązek przedstawienia opinii o jego zgodności z Konwencją. Sekretarz Rady Ministrów uznał jednak, że taka regulacja jest zbędna, skoro Konwencja obowiązuje bezpośrednio.

W dniu 21 marca 2013 r. został wystosowany wspólny list Ministra Macieja Szpunara, Podsekretarza Stanu w MSZ i Ministra Macieja Berka, Prezesa Rządowego Centrum Legislacji, adresowany do wszystkich resortów i przypominający o obowiązku tworzenia prawa zgodnego ze standardami Konwencji i orzecznictwa Trybunału.

Również w dniu 21 marca 2013 r. Zastępca Pełnomocnika przeprowadziła szkolenie dla dyrektorów departamentów prawnych poszczególnych ministerstw pt.: „Proces prawodawczy w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego, opiniowanie projektów aktów prawnych w przedmiocie zgodności z Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Kolejnym krokiem był list Ministra Artura Nowaka-Fara, Podsekretarza Stanu w MSZ wystosowany do Ministra Jacka Cichockiego, Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w dniu 9 grudnia 2013 r. w sprawie potrzeby wdrożenia praktycznych rozwiązań mających na celu zapewnienie na poziomie rządu oceny zgodności ustawodawstwa krajowego z Konwencją. Do listu załączono konkretne propozycje MSZ w tym zakresie.

Ponadto w tym samym dniu Minister Henryka Mościcka-Dendys, Podsekretarz Stanu w MSZ ds. parlamentarnych, zwróciła się do Marszałek Sejmu RP, Pani Ewy Kopacz, oraz Marszałka Senatu RP, Pana Bogdana Borusewicza, z sugestią rozważenia możliwości wdrożenia mechanizmów zapewniających ocenę zgodności poselskich i senackich projektów ustaw z wymogami wynikającymi z Konwencji.

Zarówno wszystkie wymienione wyżej listy, jak też propozycje MSZ są dostępne na stronie internetowej MSZ (www.msz.gov.pl) w zakładce Europejski Trybunał Praw Człowieka, wykonywanie wyroków:

http://www.msz.gov.pl/pl/polityka_zagraniczna/europejski_trybunal_praw_czlowieka/aktualnosci/ponowny_wniosek_do_kancelarii_prezesa_rady_ministrow_o_przyjecie_rozwiazan_zapewniajacych_tworzenie_aktow_prawnych_w_zgodzie_z_konwencja_o_ochronie_praw_czlowieka_i_podstawowych_wolnosci___

V. Pozostałe działania Pełnomocnika Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka na rzecz usprawnienia wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Oprócz przedstawionych wyżej działań związanych ściśle z wykonywaniem poszczególnych wyroków Trybunału, tj. opracowywaniem wraz z właściwymi resortami planów działań i raportów z podjętych działań, Pełnomocnik stale podejmuje też działania zmierzające do usprawnienia mechanizmów realizacji wyroków Trybunału oraz tworzenia warunków dla lepszego respektowania standardów praw człowieka określanych w Konwencji i orzecznictwie Trybunału. Poniżej omówiono najważniejsze działania podjęte w tym zakresie w 2013 r.

1. Zmiany zarządzenia w sprawie utworzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

W dniu 4 lutego 2013 r. Komitet Rady Ministrów przyjął nowelizację *Zarządzenia nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z późniejszymi zmianami*.

Nowelizacja ta miała na celu dostosowanie pracy Zespołu do zmian, jakie zaszły w procesie nadzoru nad wykonywaniem wyroków Trybunału w Komitecie Ministrów Rady Europy oraz stworzenie podstaw prawnych dla obowiązku sporządzania corocznego raportu z wykonywania wyroków celem jego przedłożenia Prezesowi Rady Ministrów i Radzie Ministrów, a w dalszej kolejności upublicznienia, tak by jak najpełniej wyjść naprzeciw Dezyderatowi nr 1 Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP z dnia 12 kwietnia 2012 r. Prezes Rady Ministrów podpisał znowelizowane Zarządzenie w dniu 8 marca 2013 r. Dzięki tej nowelizacji możliwe było sporządzenie i upublicznienie pierwszego *Raportu z wykonywania wyroków przez Polskę w 2012 r.* Raport ten sporządzony przez Pełnomocnika w dniu 27 marca 2013 r. został

następnie przyjęty przez Radę Ministrów i upubliczniony na stronie internetowej MSZ, a po przyjęciu przez RM przesłany do Przewodniczących właściwych komisji w Sejmie i Senacie.

W 2013 r. Pełnomocnik opracował też wstępne założenia bardziej kompleksowych zmian Zarządzenia. Zostały one przedstawione podczas posiedzenia Zespołu, które odbyło się w grudniu 2013 r. Proponowane zmiany zakładają przede wszystkim jeszcze większą przejrzystość procesu wykonywania wyroków Trybunału przez podmioty krajowe poprzez wyodrębnienie jego kolejnych etapów i opisanie konkretnych działań, jakie powinny zostać podjęte – w zgodzie z wymogami wynikającymi z procedur Komitetu Ministrów w określonym terminie. Takie rozpisanie procesu wykonania wyroku na poszczególne kroki (tzw. algorytm) z pewnością ułatwi podmiotom krajowym jego realizację.

2. Analiza możliwości wprowadzenia do polskiego systemu roszczenia regresowego jako elementu realizacji wyroków Trybunału.

W celu usprawnienia wykonywania wyroków Trybunału, a także dla uzyskania efektu edukacyjnego i prewencyjnego, Pełnomocnik poddał analizie możliwość zastosowania rozwiązania polegającego na wytoczeniu roszczenia regresowego państwa wobec podmiotu, który doprowadził do naruszenia Konwencji, a co za tym idzie spowodował obowiązek poniesienia przez Skarb Państwa określonych kosztów związanych z wykonaniem wyroku.

Pełnomocnik przeprowadził analizę rozwiązań stosowanych w innych państwach członkowskich Rady Europy. Zwrócił się również do Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa oraz do MS o dokonanie analizy prawnej zastosowania takiego rozwiązania w polskim systemie na przykładzie konkretnej sprawy. Szczegóły analizy znajdują się w sprawozdaniu z grudniowego posiedzenia Zespołu, które stanowi załącznik do niniejszego raportu.

3. Działania na rzecz ochrony kwot zasądzanych przez Trybunał przed egzekucją na rzecz Skarbu Państwa.

W 2013 r. Pełnomocnik zwrócił się do MS z wnioskiem o podjęcie działań legislacyjnych celem zapobieżenia w szczególności egzekucji wierzytelności Skarbu Państwa (dalej SP) dochodzonej w związku z zakończonym krajowym postępowaniem sądowym, w którym następnie międzynarodowy organ wymiaru sprawiedliwości stwierdził naruszenie praw człowieka. Potrącanie przez SP kwot zasądzanych przez Trybunał może bowiem prowadzić do odmowy uznania wyroku za wykonany przez Komitet Ministrów.

Ponadto, w praktyce związanej z postępowaniami przed Trybunałem, pojawił się problem związany z koniecznością obliczania przez Rząd i podwyższania przez Trybunał kwot zadośćuczynienia, tak by obejmowały kwoty kosztów sądowych zasądzanych od skarżących w postępowaniach krajowych, w których skarżący próbowali bezskutecznie uzyskać zadośćuczynienie za naruszenie Konwencji, wykorzystując drogę krajową.

Podczas posiedzenia Zespołu, które odbyło się w grudniu 2013 r. Przedstawiciel MS poinformował, iż w resorcie wypracowano koncepcję rozwiązania tego problemu, obejmującą wprowadzenie:

- dodatkowej podstawy umorzenia kosztów sądowych (poprzez zmianę *ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*),

- wyłączenia egzekucji sądowej zmierzającej do zaspokojenia należności SP z zadośćuczynienia przyznanego przez Trybunał, które nie podlegałyby egzekucji na zaspokojenie należności SP (poprzez zmianę *Kodeksu postępowania cywilnego*, dalej k.p.c.).

Resort spraw zagranicznych zwrócił się w grudniu 2013 r. do resortu sprawiedliwości o podjęcie odpowiednich kroków mających na celu nowelizację *Kodeksu postępowania cywilnego i ustawy o kosztach sądowych*. Planuje się, że projektowane regulacje zostaną uwzględnione w przygotowywanym obecnie projekcie *ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy Prawo o notariacie*.

Zważywszy, iż powyższe przepisy – dotyczące spraw cywilnych – nie zapewnią pełnej ochrony skarżących przed ewentualnym potrąceniem zasądzonych kosztów procesu z zadośćuczynienia przyznanego przez Trybunał, Minister Sprawiedliwości zwrócił się do Ministra Finansów z prośbą o podjęcie prac legislacyjnych w celu dokonania zmian w przepisach o finansach publicznych (wprowadzenie podstawy umorzenia należności przyznanej Skarbowi Państwa tytułem kosztów procesu w opisywanym tu przypadku) i w przepisach dotyczących ograniczeń egzekucji administracyjnej (wprowadzenie ograniczenia egzekucji analogicznego, jak wyżej projektowane w k.p.c.).

Minister Finansów jeszcze nie ustosunkował się do tego pisma, a z uzyskanych informacji wynika, że nadal trwa analiza powyższych propozycji.

4. Szkolenia dla administracji na temat Konwencji i orzecznictwa Trybunału.

W dniu 12 grudnia 2013 r. przedstawiciele Pełnomocnika we współpracy z Ministerstwem Administracji i Cyfryzacji rozpoczęli cykl szkoleń poświęconych upowszechnianiu standardów Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz orzecznictwa Trybunału wśród pracowników administracji terenowej. Przedmiotem pierwszego szkolenia, w którym uczestniczyli przedstawiciele wydziałów prawnych urzędów wojewódzkich, były następujące zagadnienia:

1. Przybliżenie funkcjonowania Trybunału, zasad wykonywania jego wyroków przez Polskę oraz statusu Konwencji w Polsce;
2. Informacje nt. najważniejszych grup problemów będących przedmiotem skarg do Trybunału w sprawach związanych z działaniem administracji w Polsce, w szczególności sprawy dotyczące długości postępowań oraz zarys problematyki ochrony własności;
3. Podstawowe informacje nt. oczekiwanego przez Trybunał standardu działania organów państwa;
4. Przekazanie podstawowych materiałów informacyjnych – tekstu Konwencji oraz przetłumaczonego przez MSZ na język polski Niezbędnika Rady Europy dla funkcjonariuszy publicznych informującego o obowiązkach państwa na podstawie Konwencji.

Szkolenie zostało zorganizowane z inicjatywy Pełnomocnika w celu upowszechniania wiedzy nt. standardów konwencyjnych wśród osób zajmujących się stosowaniem prawa w Polsce. Stanowi ono jedno z działań Pełnomocnika mających na celu zapobieganie naruszeniom Konwencji przez organy administracji.

Informacje na temat tego szkolenia znalazły się na stronie Pełnomocnika, wraz z zachętą do zgłaszania wniosków przez organy władzy publicznej zainteresowane udziałem w szkoleniach poświęconych ochronie praw człowieka przeprowadzanych przez Pełnomocnika. Pełnomocnik planuje rozszerzenie tej działalności szkoleniowej w 2014 r.

5. VII Seminarium Warszawskie.

W celu upowszechniania Konwencji oraz orzecznictwa Trybunału Pełnomocnik – wzorem lat ubiegłych - zorganizował w dniu 25 października 2013 r. międzynarodową konferencję pt. *„Obywatel w Radzie Europy i Unii Europejskiej - nowe wyzwania po dwudziestu latach od przystąpienia przez Polskę do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności”*, tzw. VII Seminarium Warszawskie.

Seminarium nawiązywało do 20. rocznicy związania się przez Polskę Konwencją oraz jurysdykcją Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Stanowiło okazję do dokonania swego podsumowania, a także wyznaczenia priorytetów w zakresie ochrony praw człowieka na przyszłość. Prelegentami VII Seminarium Warszawskiego byli wybitni praktycy oraz przedstawiciele świata nauki, jak również osoby związane z przystąpieniem Polski do systemu Konwencji, w tym Premier Hanna Suchocka oraz Dean Spielmann, Prezes Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Rocznicowy charakter konferencji został dodatkowo podkreślony przez towarzyszącą Seminarium wystawę, której otwarcia dokonał Prezes Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Wystawa została również zaprezentowana w siedzibie Trybunału w Strasburgu.

6. Nagroda Pełnomocnika dla sędziego.

W 2013 r. odbyła się druga edycja Nagrody Pełnomocnika do spraw Postępowania przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka dla sędziego sądu powszechnego, autora orzeczenia możliwie najpełniej odwołującego się do standardów Konwencji. Ideą konkursu jest, by każdego roku przyznawana była Nagroda za orzeczenie, które wiąże się z określoną kategorią praw i wolności gwarantowanych Konwencją i jej Protokołami.

Konkurs ogłoszony przez Pełnomocnika w 2013 r. dotyczył wolności słowa chronionej w oparciu o art. 10 Konwencji.

7. Wizyta Prezesa Trybunału w Polsce.

W dniach 24-25 października 2013 r. miała miejsce dwudniowa wizyta w Polsce Prezesa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Deana Spielmanna. Wiązała się ona z obchodami 20. rocznicy przystąpienia przez Polskę do Konwencji oraz związania się jurysdykcją Trybunału. Prezesowi towarzyszył polski sędzia w Trybunale, prof. dr hab. Krzysztof Wojtyczek, oraz Kanclerz IV Sekcji Trybunału, Françoise Elens-Passos. Delegacja złożyła wizytę w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym oraz w Naczelnym Sądzie Administracyjnym. Spotkała się także z Marszałek Sejmu, Ewą Kopacz, Marszałkiem Senatu, Bogdanem Borusewiczem, oraz Ministrem Sprawiedliwości, Markiem Biernackim. Przedmiotem rozmów była ocena działalności Polski na rzecz umacniania standardów i wartości konwencyjnych. W trakcie wizyty Prezes wielokrotnie wyrażał uznanie dla działań Rządu RP na rzecz wykonywania wyroków Trybunału i poprawy przestrzegania praw człowieka, co potwierdza też spadek liczby zawisłych skarg dotyczących Polski.

8. Wizyta polskich sędziów w Trybunale i w Radzie Europy.

W dniach 9-11 grudnia 2013 r. wysocy przedstawiciele Sądu Najwyższego (dalej SN), Trybunału Konstytucyjnego (dalej TK), NSA i Krajowej Rady Sądownictwa (dalej KRS) przebywali w Strasburgu z wizytą w Radzie Europy i w Trybunale.

W programie wizyty były m.in. spotkania z Prezesem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Sekretarzem Generalnym Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Uczestnicy zapoznali się z aktualnymi działaniami Komisarza Praw Człowieka Rady Europy, Komisji Weneckiej, Europejskiej Komisji ds. Efektywności Wymiaru Sprawiedliwości (CEPEJ), Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom (CPT), pracami organów monitoringowych Europejskiej Karty Społecznej oraz Sekcji Wykonywania Wyroków Trybunału. Zaprezentowano im również działania i ofertę szkoleniową Rady Europy dla przedstawicieli zawodów prawniczych na temat standardów praw człowieka.

Duża część spotkań odbyła się w Europejskim Trybunale Praw Człowieka i poświęcona była problematyce Konwencji. Analizowano znaczenie zasady subsydiarności, która zakłada pierwszoplanową rolę sądów krajowych w stosowaniu zasad ochrony praw człowieka.

Przedstawiciele Trybunału podkreślali postęp, jaki się dokonał w Polsce na przełomie ostatnich lat, co obrazuje spadek liczby zawisłych spraw. Zwracali uwagę, że w tym względzie jedną z kluczowych ról odgrywa orzecznictwo najwyższych sądów polskich w oparciu o zasady Konwencji i ich wsparcie przy wykonywaniu wyroków Trybunału. Podkreślano znaczenie obustronnego dialogu między Trybunałem a najwyższymi instancjami sądowymi.

Uczestnicy zapoznali się również z działaniami podejmowanymi przez Trybunał w celu usprawnienia jego procedur, mechanizmami stosowanymi przez Trybunał w celu poprawy jednolitości jego orzecznictwa, a także z działaniami na rzecz lepszego rozpowszechnienia informacji nt. jego wyroków. Odbyło się również spotkanie z polskim sędzią Trybunału, prof. dr hab. Krzysztofem Wojtyczkiem, oraz sekcją polskich prawników w Kancelarii Trybunału. Wreszcie, w programie wizyty przewidziany był udział w rozprawie przed Wielką Izbą Trybunału w sprawie *Hassan p. Wielkiej Brytanii*.

Wizyta 14 sędziów z Polski została zorganizowana przez Radę Europy we współpracy z Trybunałem oraz MSZ przy wsparciu Stałego Przedstawicielstwa RP przy RE w Strasburgu.

MSZ postuluje rozwijanie dialogu między najwyższymi sądami polskimi a Trybunałem. W tym względzie warto przypomnieć o praktyce innych państw organizowania spotkań między Trybunałem a sądami najwyższymi – zarówno w Strasburgu, jak i w siedzibach sądów.

9. Delegowanie polskich sędziów do Trybunału.

Trybunał od dawna postuluje delegowanie przez państwa doświadczonych sędziów krajowych w celu podniesienia jakości i efektywności jego pracy. Na konferencjach wysokiego szczebla na temat reformy Trybunału, które miały miejsce w Interlaken (2010), Izmirze (2011) oraz Brighton (2012), przedstawiciele państw członkowskich Rady Europy podjęli polityczne zobowiązanie do oddelegowania sędziów krajowych do Trybunału.

W związku z podjętym przez władze polskie wobec Trybunału zobowiązaniem do oddelegowania sędziego krajowego do jego Kancelarii, MSZ we współpracy z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury oraz MS przeprowadziło postępowanie konkursowe, w ramach którego komisja konkursowa wyłoniła Sędzię Agnieszkę Kluczyńską-Cichocką na eksperta

delegowanego do Trybunału. W trakcie przesłuchania sędzia zaprezentowała szeroką znajomość funkcjonowania strasburskiego systemu ochrony praw człowieka oraz wykazała się gruntowną znajomością Konwencji, w tym w szczególności problemów wskazywanych przez Trybunał w odniesieniu do polskiego wymiaru sprawiedliwości. Zarówno jej dotychczasowe doświadczenie sędziowskie, znajomość języków obcych jak i osobista motywacja dodatkowo potwierdziły decyzję komisji. Kandydatura wyłonionej w konkursie sędzi została następnie zaaprobowana przez Kancelarię Trybunału.

Sędzia Agnieszka Kluczyńska-Cichocka funkcję eksperta w Kancelarii Trybunału będzie pełnił od dnia 3 lutego 2014 r. do dnia 2 lutego 2015 r.

Delegacja sędziów krajowych do Trybunału przyczyni się do pogłębienia wiedzy polskich sędziów na temat funkcjonowania strasburskiego mechanizmu skargowego oraz orzecznictwa Trybunału, co w konsekwencji pozytywnie wpłynie na poszanowanie praw człowieka w Polsce.

MSZ będzie dążyło do delegowania kolejnych sędziów do Trybunału. MSZ postuluje również nawiązanie stałego programu współpracy między Trybunałem a Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury oraz poszczególnymi sądami krajowymi (zwłaszcza SN i NSA) mającego na celu czasowe delegowanie sędziów lub organizację krótkich praktyk i staży w Trybunale. Warto również przejrzeć obowiązujące regulacje pod kątem stworzenia ułatwień dla tego typu delegacji i staży.

10. Inicjatywa mająca na celu tłumaczenie na język polski i publikowanie wyroków Trybunału wydanych w sprawach przeciwko innym państwom.

W 2013 r. MSZ we współpracy z NSA, TK, SN oraz MS podjęło działania w celu zapewnienia dostępu do tłumaczeń na język polski ważniejszych orzeczeń Trybunału (lub ich streszczeń) wydanych wobec innych państw.

Powołana została grupa robocza złożona z osób kontaktowych wyznaczonych przez powyższe instytucje, koordynowana przez Pełnomocnika. Wypracowano zasady współpracy mającej na celu wspólne identyfikowanie najważniejszych wyroków Trybunału do przetłumaczenia, a także ich udostępnianie w bazie orzeczeń MS i Trybunału. NSA we współpracy z Biurem Pełnomocnika dokonał selekcji pierwszej grupy wyroków do przetłumaczenia za lata 2007-2013. Uzgodniono, iż poczynając od dnia 1 stycznia 2014 r. NSA i TK zapewnią każdy tłumaczenie do 10 wyroków Trybunału rocznie. Porozumienie w tej sprawie zostanie podpisane w dniu 24 marca 2014 r.

Do niniejszego Raportu załączona została informacja Pełnomocnika sygnalizująca wybrane wyroki Trybunału wydane wobec państw trzecich w 2013 r., które mają lub potencjalnie mogą mieć znaczenie dla polskiego porządku prawnego lub praktyki stosowania prawa.

11. Udział w posiedzeniach komisji parlamentarnych dotyczących *Raportu z wykonywania wyroków przez Polskę za 2012 r.*

W dniu 23 października 2013 r. odbyło się posiedzenie Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP dotyczące *Raportu z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2012 r.*

Raport został sporządzony 27 marca 2013 r. w odpowiedzi na oczekiwania społeczeństwa obywatelskiego i Dezyderat nr 1 wspomnianej Komisji z dnia 12 kwietnia 2012 r.

Dokument został przygotowany przez Pełnomocnika na podstawie materiałów otrzymanych od innych resortów, a następnie przyjęty przez Radę Ministrów w trybie informacyjnym. Raport przesłany został do komisji parlamentarnych zajmujących się kwestiami praw człowieka.

Na posiedzeniu Komisji Raport zaprezentował Minister Artur Nowak-Far, Podsekretarz Stanu w MSZ, które odpowiada za koordynację procesu wykonywania wyroków. Zważywszy, iż od powstania raportu minęło kilka miesięcy, Minister przedstawił również informacje na temat działań podjętych w tym okresie odnośnie kwestii objętych tematyką Raportu. Wskazał ponadto na znaczący, w porównaniu z rokiem 2012, postęp w zakresie wykonywania wyroków Trybunału przez Polskę w 2013 r. Do dnia 20 października 2013 r. Komitet Ministrów uznał za wykonane aż 181 orzeczenia, w tym 52 wyroki merytoryczne, podczas gdy w całym 2012 r. – 164 orzeczenia, w tym tylko 5 wyroków merytorycznych.

Na posiedzeniu Komisji stronę rządową reprezentowali również przedstawiciele resortów, w kompetencji których znajdują się poszczególne wyroki: Minister Stanisław Huskowski, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji, Minister Aleksander Sopiński, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia, oraz Minister Wojciech Węgrzyn, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości. Obecni byli także reprezentanci resortów edukacji i spraw wewnętrznych, Prokuratury Generalnej, Policji oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych zaangażowanych w proces wykonywania wyroków Trybunału.

Zarówno członkowie Komisji jak i przedstawiciele rządu oraz organizacji pozarządowych opowiedzieli się za kontynuowaniem zwyczaju organizowania tego typu posiedzeń. Zazaczyli jednak, iż ze względu na dynamikę procesu wykonywania wyroków Trybunału byłoby wskazane, by odbywały się one w pierwszej połowie roku.

Analogiczne posiedzenie senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji miało miejsce w dniu 30 lipca 2013 r.

VI. Informacje statystyczne.

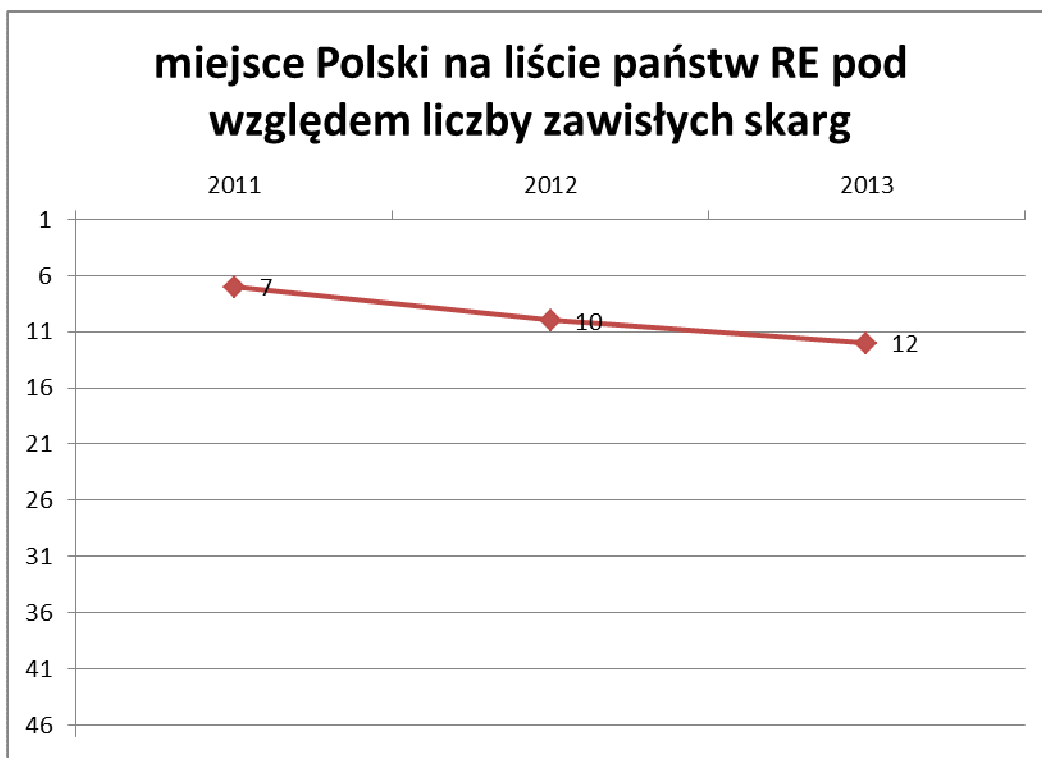
Od kilku lat liczba skarg zawisłych w Trybunale przeciwko Polsce systematycznie spada. Skargi przeciwko Polsce, które po przejściu wstępnego badania przez Kancelarię Trybunału zostają przydzielone składom orzekającym stanowiły: w 2010 r. 4,6 % wszystkich skarg przydzielonych do rozstrzygnięcia, w 2011 r. – 4,2 %, w 2012 r. – 2,4 %, a w 2013 r. tylko 1,9 %. Zgodnie z tym trendem, w 2010 r. Polska była na 6. miejscu pod względem liczby skarg w Trybunale, w 2011 r. na 7. miejscu, w 2012 r. już na 10. miejscu, a w 2013 r. znalazła się poza pierwszą dziesiątką państw z największą liczbą skarg.

Maleje także liczba skarg komunikowanych Polsce co roku. W 2011 r. było to 246 skarg, w 2012 r. – 193 skargi, a w 2013 r. – 154 skargi. Spadła też liczba wyroków wydawanych przez Trybunał w sprawach polskich. W 2011 było ich 71, w 2012 r. – 74, ale w 2013 r. już tylko 23.

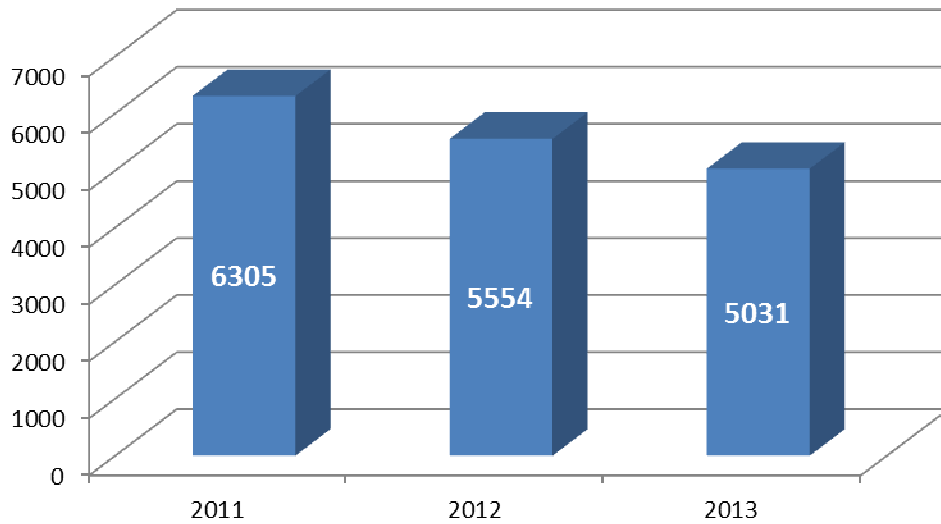
Ponadto, co warto podkreślić, wzrasta również wygrawalność Rządu w polskich sprawach: w sprawach wygranych w całości nastąpił wzrost z 12 % w 2012 r. do 20 % w 2013 r. , a w sprawach wygranych w części z 8% w 2012 r. do 12 % w 2013 r. Podobnie rzecz się ma z decyzjami o niedopuszczalności, których liczba systematycznie wzrasta z roku na rok (w 2013 r. Trybunał wydał 36 decyzji o niedopuszczalności w sprawach zakomunikowanych Rządowi, dodatkowo 3 decyzje o niedopuszczalności w sprawach niezakomunikowanych, w tym w sprawie *Cichopek i 1627 innych p. Polsce*).

Rosną również statystyki dotyczące liczby wykonanych orzeczeń Trybunału. W 2011 r. Komitet Ministrów uznał za wykonane 58 orzeczeń, w 2012 r. już 164 orzeczenia (w tym 5 wyroków merytorycznych), a w 2013 r. rekordowe 278 orzeczeń, w tym aż 117 wyroków merytorycznych.

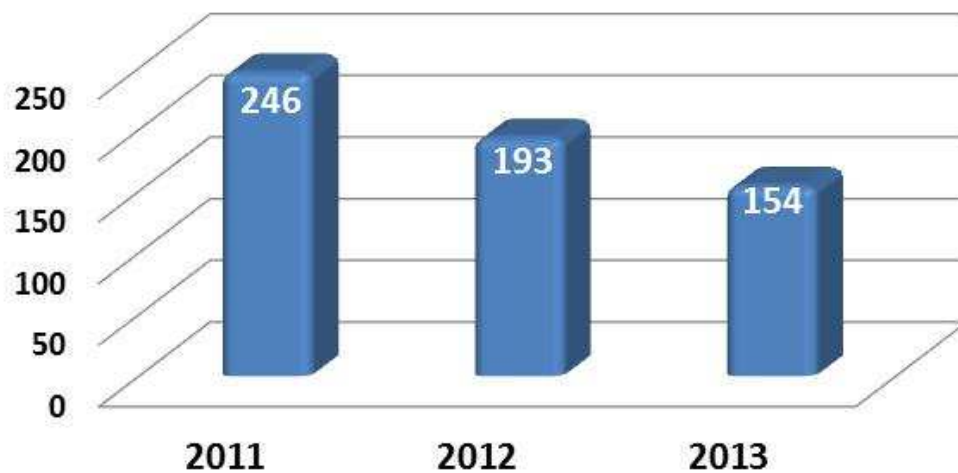
Powyższe dane wskazują na coraz skuteczniejsze wykonywanie wyroków przez Polskę, jak też na duże zdynamizowanie procesów sprawozdawczych rządu związanych z realizacją wyroków, w ciągu ostatniego roku.

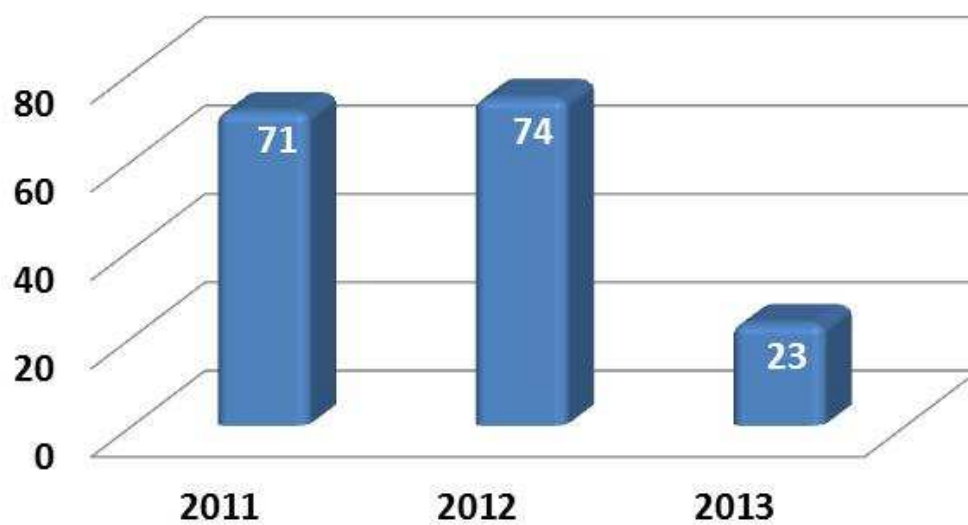
Liczba nowych skarg przeciwko Polsce złożonych w Trybunale

Skargi zakomunikowane rządowi RP przez Europejski Trybunał Praw Człowieka

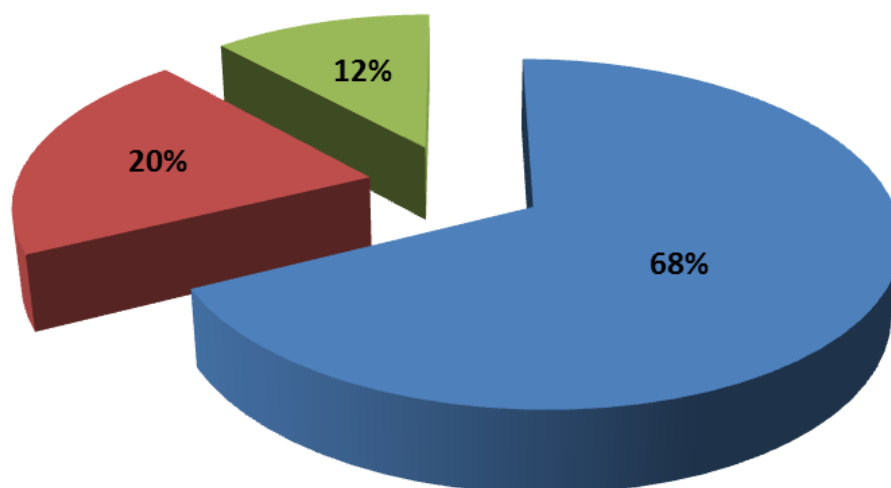

Wyroki wydane przeciwko Polsce

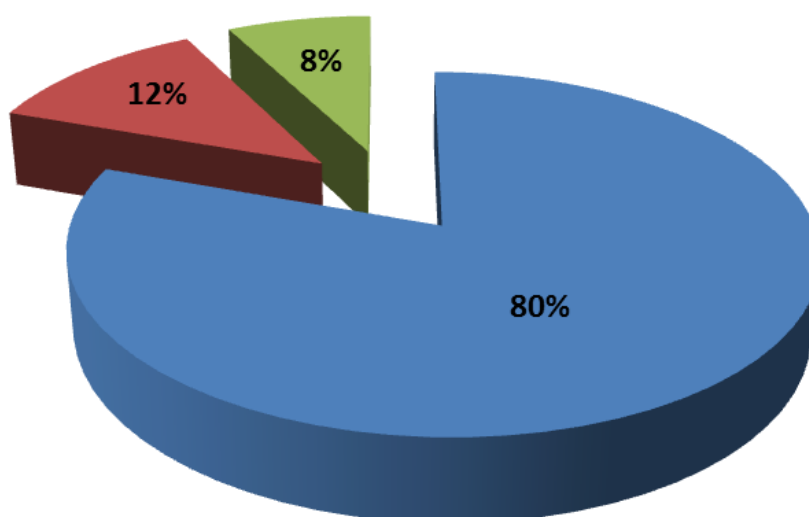
Wygrywalność wyroków w 2013 r.

■ Pozostałe ■ wygrane w całości ■ Wygrane w części

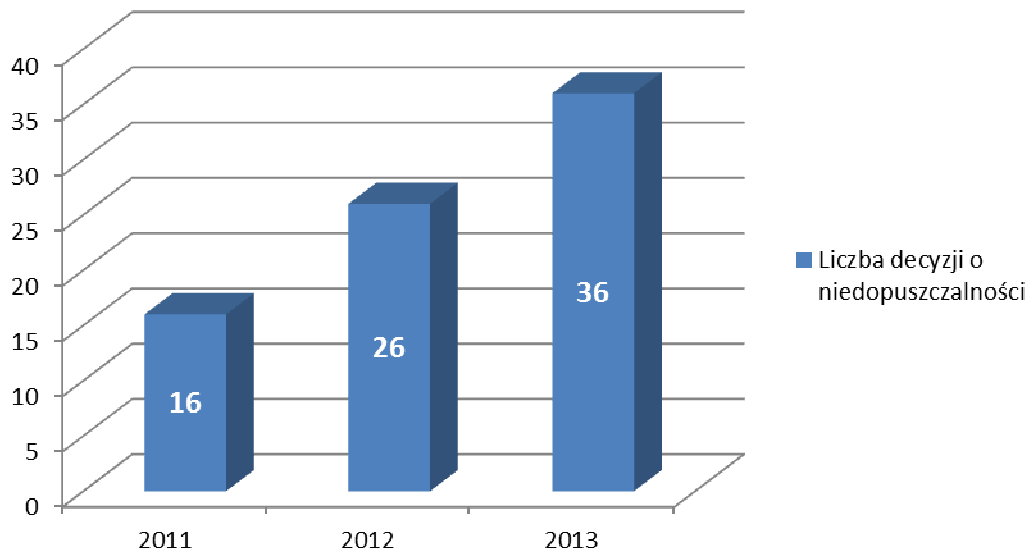

Wygrywalność wyroków w 2012 r.

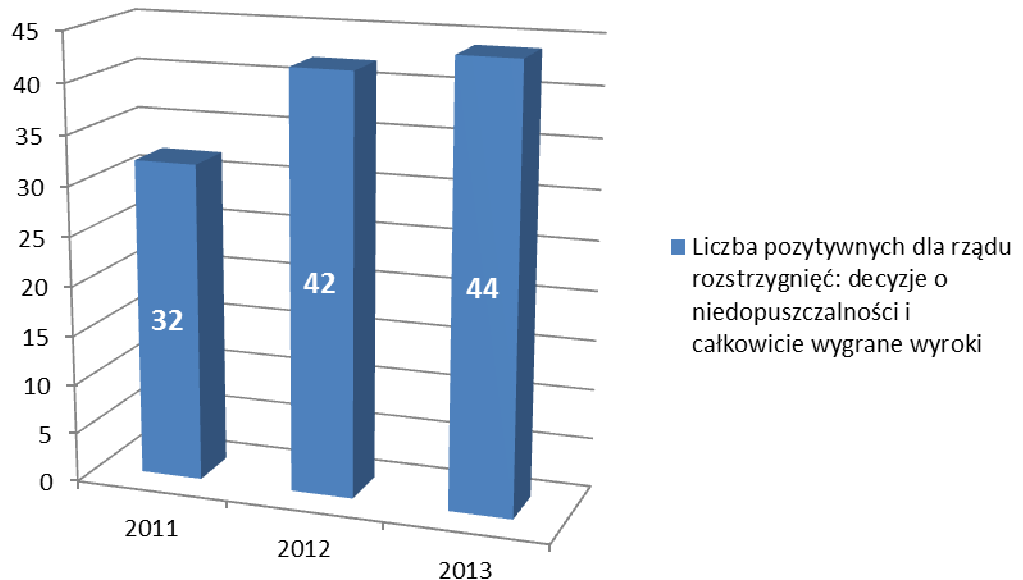
■ Pozostałe ■ wygrane w całości ■ Wygrane w części

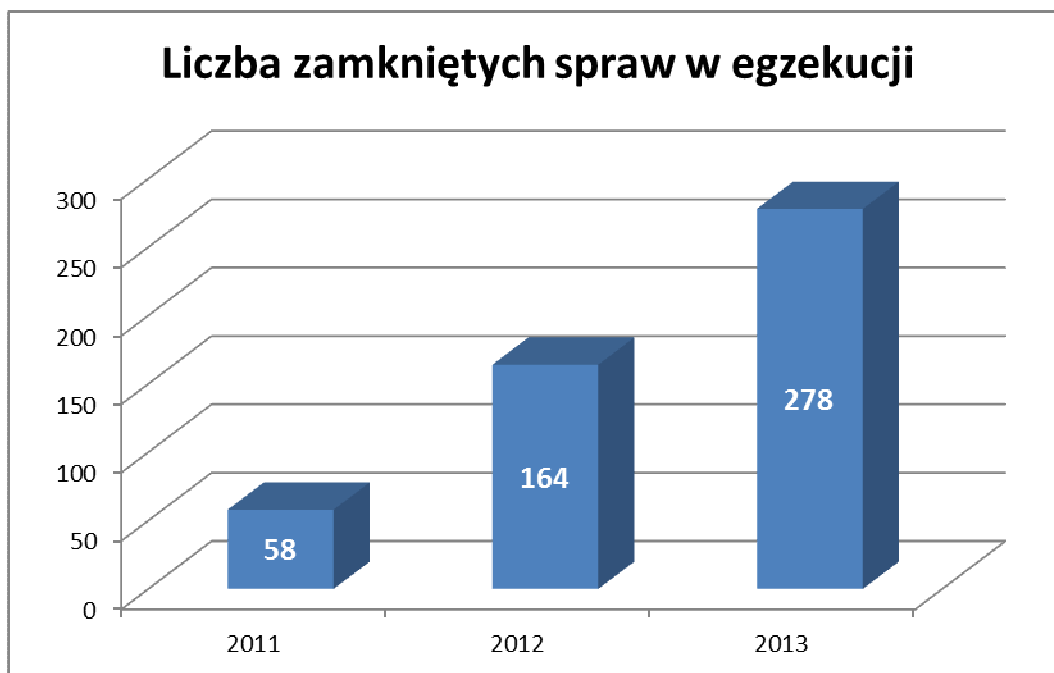

Liczba decyzji o niedopuszczalności

Liczba całkowicie wygranych spraw

VII. Podsumowanie.

Podsumowując, koordynowane przez Pełnomocnika działania Rządu na polu wykonywania wyroków Trybunału w 2013 r., należy podkreślić, iż charakteryzowała je przede wszystkim dbałość o coraz większą przejrzystość procesu egzekucji wyroków. W okresie sprawozdawczym na stronach internetowych poszczególnych resortów, zwłaszcza MSZ i MS, udostępniono wiele informacji dotyczących podejmowanych działań, w tym szczegółowe sprawozdania z plenarnych posiedzeń Zespołu, spotkań grup roboczych, wizyt przedstawicieli Rady Europy, a także plany działań w wybranych sprawach oraz inne istotne informacje, w tym statystyczne. Plany działań i raporty z podjętych działań są również sukcesywnie publikowane, także w języku polskim, na stronie internetowej Rady Europy.

Ponadto, w 2013 r. Rząd niejednokrotnie zapraszał do wspólnych konsultacji w sprawie opracowania strategii realizacji poszczególnych wyroków Trybunału przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego - w tym organizacji pozarządowych i przedstawicieli zawodów prawniczych, których cenne obserwacje i propozycje bywały włączane do planów działań dotyczących realizacji wyroków Trybunału. Szczególnie duże znaczenie mają w tym kontekście organizowane od końca 2012 r. specjalne posiedzenia Zespołu o rozszerzonej formule, w których uczestniczą między innymi przedstawiciele organizacji pozarządowych i zawodów prawniczych.

W podsumowaniu działalności w 2013 r. należy szczególnie podkreślić, iż Pełnomocnik podjął wiele inicjatyw o charakterze systemowym, których realizacja ma przede wszystkim na celu usprawnienie wykonywania wyroków Trybunału, jak też zapobieżenie dalszym naruszeniom Konwencji przez Polskę. Obejmowały one inicjatywy na rzecz sprecyzowania i zwiększenia przejrzystości procedury krajowej w zakresie realizacji wyroków oraz na rzecz zapewnienia kontroli zgodności projektów aktów prawnych z Konwencją i orzecznictwem Trybunału.

Duże znaczenie mają również działania promujące przestrzeganie praw człowieka, takie jak wspomniany w raporcie konkurs dla sędziów, coroczne Seminaria Warszawskie i towarzyszące im publikacje, działania upowszechniające m.in. wśród sędziów, prokuratorów i administracji rządowej oraz samorządowej, tłumaczenia wyroków Trybunału wydanych wobec Polski (i wkrótce również wobec innych państw - w formie usystematyzowanych i koordynowanych przez Pełnomocnika działań podejmowanych we współpracy z NSA, TK i MS), delegacje sędziów i wizyty studyjne w Radzie Europy i w Trybunale.

Niezwykle istotnym czynnikiem w procesie wykonywania wyroków Trybunału jest współdziałanie nie tylko administracji rządowej, ale także parlamentu, najwyższych sądów, Rzeczników oraz społeczeństwa obywatelskiego i przedstawicieli zawodów prawniczych. Wspólna aktywność pozwala z jednej strony na zgłaszanie inicjatyw zmierzających do bardziej całościowego podejścia do problemów, z drugiej zaś na zwiększenie zaangażowania poszczególnych podmiotów.

Konkludując, warto podkreślić, iż wszystkie działania, zarówno te wspomniane wyżej, jak również szczegółowo opisane w załącznikach do niniejszego Raportu, przynoszą widoczne efekty. Znajdują swoje odzwierciedlenie w danych statystycznych, z których część przedstawiono w raporcie, a które potwierdzają pozytywny trend w postaci malejącej liczby: polskich skarg w Trybunale, skarg komunikowanych Rządowi oraz wyroków wydawanych w polskich sprawach przez Trybunał, a także podnoszącej się znacznie liczby orzeczeń, w tym wyroków, uznanych za wykonane przez Komitet Ministrów w 2013 r.

Wyjątkowo istotne dla zapewnienia poszanowania praw obywateli jest utrzymanie tych pozytywnych tendencji w roku 2014 nie tylko poprzez eliminowanie przyczyn już stwierdzonych przez Trybunał naruszeń, ale przede wszystkim przez niedopuszczanie do ich powstawania poprzez stosowanie i tworzenie prawa w zgodzie ze standardami Konwencji.

Pozytywne tendencje znajdują też potwierdzenie w niezwykle korzystnej ocenie wyrażanej przez przedstawicieli Rady Europy i Trybunału, którzy niejednokrotnie stawiają zaangażowanie władz polskich na rzecz podwyższania standardów ochrony praw człowieka za wzór dla pozostałych państw członkowskich Rady Europy.

Justyna Chrzanowska
Pełnomocnik Ministra